

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

**CÎND SE FORMEAZĂ
PERSONALITATEA**

In pagina
a 6-a:

DIN SUMAR :

- **Newton a trebuit să fie corectat** ● **Hieroglifele din cer** ● **A opta minune a lumii?**
- **Cîte ouă să mîncăm?** ● **Și măregelele pot vorbi** ● **Pagina de umor**

ANUL XXVIII
11 AUGUST 1972
(1430)

In ciuda dezavantajelor sale și a unor situații anormale pe care le prilejuiește, automobilul va continua, desigur, să joace un rol de prim ordin în civilizația modernă. Nici generațiile de astăzi și, după toate probabilitățile, nici cele următoare nu se vor putea lipsi de el.

Dar poate tocmai de aceea, problemele pe care le ridică acum, ca și viitorul său, sînt discutate în cele mai variate cercuri: în uzinele producătoare și institutele de proiectare, în cadrul unor congrese științifice, în școală, în familie și... chiar în parlamente.

Documentar

Automobilul — un mit modern (II)

Evident, cei mai interesați și cei mai îndreptățiți să-și spună cuvîntul în acest domeniu sînt constructorii și tehnicienii auto. Încît iată ce declară sau, mai ales, ce fac ei.

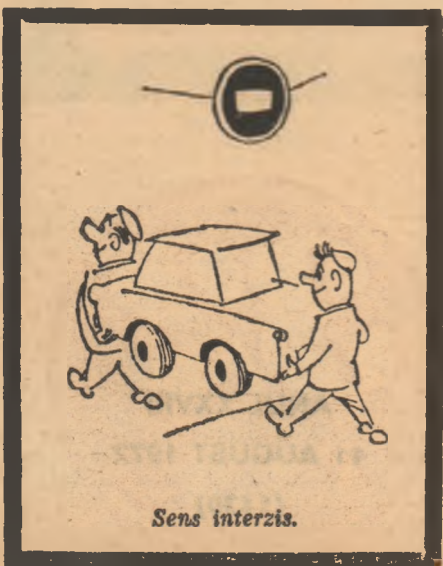
Un automobil cu un aspect insolit, fără conducător, s-a repezit cu 80 km pe oră într-un zid de beton armat. După această spectaculoasă operație, specialiștii au examinat atent resturile automobilului... Descriind experiența, făcută pe pista de încercare a concului „Volkswagen”, revista vest-germană „Der Spiegel”, scria: „Automobilul este în ajunul celei mai radicale metamorfoze din ultimii 60 de ani. Marile concerne pun la punct automobile care poartă același nume și au aceeași soartă: este vorba de așa-numitele „automobile sigure”, condamnate să fie distruse în cursul încercărilor”.

Intr-adevăr, în toată lumea constructorii de automobile insistă acum asupra sporirii gradului de securitate al automobilelor. În fața acestui obiectiv major, marile trusturi acceptă chiar, în anumite cazuri, să negocieze între ele, ignorînd, cel puțin o vreme, legile implacabile ale concurenței. Evident, ceea ce le îndeamnă să procedeze astfel nu este grija pentru protecția viitorilor lor clienți, cît propria supraviețuire. Căci au nevoie unele de altele. Astfel, industria de automobile din R.F.G., ca și din alte țări de altfel, depinde în mare măsură de exportul în Statele Unite. Or, autoritățile americane reclamă „un maximum de siguranță”. Condițiile impuse de ele au inspirat revistei „Der Spiegel” un comentariu sarcastic: „Automobilul, sesit cîndva din Europa în America, revine acum ca „mașină lipsită de pericol” din țara care, după cum știm cu toții, produce vehiculele cele mai puțin fiabile”.

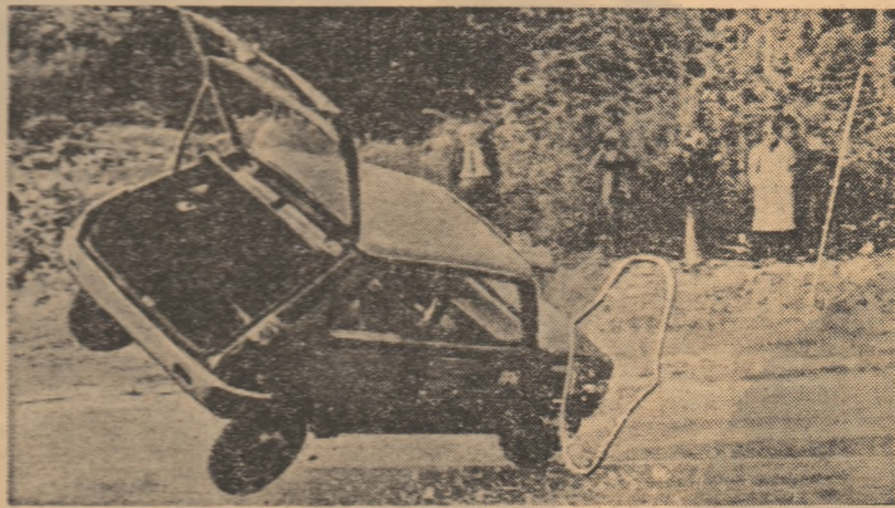
Așa se face că, vrînd-nevrînd, companiile adoptă proiecte costisitoare — dar speră să-și recupereze cheltuielile de pe spinarea clienților. După pronosticurile lor, peste cîțiva ani prețul automobilelor va spori cu 40 la sută. Conform evaluărilor celor mai moderate, numai instalarea, începînd cu modelele 1973, a unor dispozitive pentru fixarea de centuri de siguranță pe bancheta din spate, dotarea mașinilor cu broaște pentru blocarea automată a ușilor în caz de ciocnire și scăderea cu 50 la sută a emisiunii de bioxid de carbon (în vederea protecției mediului înconjurător) — norme europene stabilite în 1970 la Bruxelles — vor face să crească prețurile cu 2 la sută pe an.

Controverse în jurul unui monstru

Cum va arăta, însă, „automobilul sigur”? Caricaturiştii au desenat primele modele sub forma unor tancuri sau a unor vehicule capitate cu perne. Și, de fapt, nici n-au exagerat prea mult. În darea de seamă asupra celei

de a II-a Conferințe Internaționale pentru studierea perspectivelor acestui automobil, care a întrunit, anul trecut, reprezentanți ai constructorilor din vestul Europei, Statele Unite și Japonia ziarul „Süddeutsche Zeitung” l-a caracterizat: „este imens, înform, înconfortabil și are un preț exorbitant”. Iar „Frankfurter Allgemeine” a făcut o paralelă între automobilul respectiv și moda maxi la femei: „În urma acestei mode femeile nu sînt nici mai curcioase, nici mai puțin periculoase. În schimb, au devenit mult mai costisi-

Rezistă... nu rezistă?..

toare”. De altminteri și constructorii au început să se teamă pentru calitățile estetice ale „automobilului sigur”. După cea de a III-a Conferință internațională, din luna iunie a.c., unul din specialiștii firmei „Volvo” (care prezentase de altfel un prototip de „automobil sigur”) a declarat: „Sîntem pe cale de a fi obligați să fabricăm niște monștri”.

Țelul pe care și-l fixează constructorii este ca pasagerii „automobilului sigur” să rămînă în viață și să nu sufere traumatisme grave în cazul unei ciocniri la viteze de 80 km/oră sau al răsurnării la 110 km/oră. Cei mai mulți constructori socotesc că mărirea vitezei nu este un obstacol în calea sporirii siguranței în circulație. Dar există și păreri contrare, pe care ziarul „Die Welt” le-a sintetizat în aceste cuvinte: „Mașinile noastre sînt mai sigure, dar în același timp au mai mulți CP, o viteză mai mare. Puterea motorului e la marea înaintea progresului realizat în siguranță”. În fine, există sceptici care insistă în special asupra factorului uman; ei citează astfel statistici care arată că mai bine de 90 la sută din accidentele de circulație se produc din vina conducătorilor sau consideră că nu automobilul este cel care ridică probleme, ci omul cu defectele lui caracteristice.

Specialiștii le răspund că situația va putea fi esențial remediată atunci cînd calitățile conducătorului auto vor fi completate cu un creier electronic. Automobilul își va primi programul și va porni; pe drum își va alege singur itinerarul cel mai scurt, va frîna ori de cîte ori va fi nevoie, va păstra distanța legală și va depăși alte mașini numai în condițiile legale. Omul va fi mai mult pasager decît conducător, lăsînd totul în seama creierului electronic. Cînd va avea chef, va prelua comanda apăsînd niște butoane de pe tabloul de bord.

Decamdată, proiectul nu poate fi încă pus în aplicare, dar nu pentru că ar fi fantezist, ci din cauza prețului ridicat. Electronica rîvneste de altfel de mai mult timp și pe bună dreptate la rolul de șofer. Aprinderea, direcția și contorul kilometric i-au și fost date de altfel în grijă. De asemenea, un dispo-

zitiv electronic reglează injectarea benzinei, asigurînd funcționarea motorului cu puterea maximă și arderea mai completă a carburantului.

Specialiștii experimentează acum diverse dispozitive care să îmbine electronica cu mecanica de precizie, elementele hidraulice și pneumatice. Ei spun că un automobil valorează atît cît valorează frînele lui. Pe o șosea udă și chiar pe polei, în caz de frînare sau de accelerare bruscă, electronica trebuie să împiedice blocarea roților. În momentul de față, pe mesele proiectanți-

La a 50-a Expoziție Internațională de automobile organizată anul trecut la Bruxelles a fost prezentat un motor de autobuz care elimină de o mie de ori mai puține gaze toxice decît motorul cu benzină și decît motorul Diesel obișnuit, este mult mai puțin zgomotos și poate folosi orice fel de combustibil, inclusiv cel nuclear și energia solară. Mulți prezic acestui motor, aflat încă în faza experimentală, un viitor strălucit.

Dar cel mai sigur mijloc de a scăpa de gazele de eșapament ar fi desigur adoptarea automobilului electric. Această posibilitate a fost de multă vreme luată în considerare. Dar abia în ultimii ani au început să circule prototipuri de electromobile moderne. Ele nu poluează atmosfera, dar au o viteză și o rază de acțiune foarte reduse dat fiind că trebuie să-și încarce acumulatorul la intervale scurte. Deocaredată, aceste inconveniente împiedică utilizarea lor pe scară largă. Dar automobilele electrice și-au vădit incontestabile virtuți pentru anumite servicii: transportul corespondenței, al produselor alimentare, al bagajelor în gări și mărfurilor în depozite etc. Acum, specialiștii sînt pe cale de a crea noi modele de autoturisme cu motor electric și noi tipuri de acumulatori, puternice și în același timp ușoare. Chiar președintele societății „Fiat” apreciază că motorul electric are mari perspective de viitor, îndeosebi în transportul urban.

De altfel și chimia înțelege să participe tot mai mult la crearea automobilului de miine. Pentru moment, contribuția materialelor plastice se limitează în general la circa 25 kg de mașină și privește mai ales amenajarea interioară. Specialiștii au început însă să afirme că, treptat-treptat, oțelul și cromul vor face loc materialelor plastice. Au și fost fabricate de altfel caroserii și rezervoare de benzină din materiale plastice (la care riscul de explozie este mult mai mic decît la rezervoarele metalice). Acum vine rîndul axelor, roților și tamburilor de frînă. Iar creșterea unor prototipuri de automobile construite aproape sută la sută din materiale plastice afirmă chiar că metalul nu-și va mai avea locul decît în punctele care trebuie să reziste la suprasarcini și la temperaturi foarte ridicate. Pînă una-alta, caroseria de metal este totuși mai ușor de fabricat decît cea de plastic. Specialiștii speră însă că în curînd cea din urmă să poată fi produsă printr-o singură operație de presare. Materialele plastice au evidente avantaje: nu sînt corozibile, nu trebuie vopsite și lăcuite, simplifică înlocuirea pieselor, sînt ieftine și pot asigura linia elegantă și modernă pe care o visează „stilisții”.

documenta.

documentar docum
entat documentar de
documentar document
mentar documentar docu
r documentar documentar
umentar documentar docu
ar documentar documentar
umentar documentar docu

lor se află schițele unor automobile cu frînă antiderapantă.

Mai mult, ni se spune că conducătorii auto nu vor mai trebui să se ostenească nici măcar cu supravegherea cadranelor și becurilor semnalizatoare, întrucît va fi pus la punct un sistem central de avertizare, care va da alarma numai cînd va fi absolut necesar ca omul să preia volanul ori să oprească mașina. În mod curent, însă, toate funcțiile conducătorului vor fi preluate de un creier electronic care va înmagazina și comunica informațiile.

Simplificînd conducerea, informînd precis și la timp conducătorul, scutindu-l de diverse operații, electronica ar putea contribui desigur în bună măsură la siguranța circulației.

Motorul „curat”

Pe vremea cînd nu erau încă atît de multe automobile, nimeni nu se sinchisea de gazele de eșapament. Astăzi, însă, gazele au devenit o problemă gravă. S-a calculat chiar că automobilele care circulă acum în lume expulzează în atmosferă peste 10 milioane de tone de substanțe nocive pe an, inclusiv 7000 t de plumb. Milioane de orașeni respiră un aer otrăvitor. În centrul orașului Tokio circulația auto trebuie să fie întreruptă între anumite ore, întrucît agenții de circulație și pietonii riscă o intoxicație acută.

În aceste condiții, problema inocuității gazelor de eșapament preocupă specialiștii din multe țări, întrucît ea ar putea juca un rol de seamă în protecția mediului înconjurător. Intr-adevăr, automobilul trebuie să fie lipsit de pericol atît pentru conducător și călători, cît și pentru populație în general și pentru natură. De aceea, experiențele cu motoare „curate”, respectiv cu dispozitive capabile să extragă substanțele nocive din gazele de eșapament sau să asigure arderea completă a carburantului sînt făcute adesea în adevărate sere de flori. Eficiența dispozitivelor este apreciată și după comportamentul florilor.

TREI ANI NEOBIȘNUIȚI

Zilele acestea s-au împlinit trei ani de la Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român. Ce au însemnat acești trei ani pentru țară, pentru fiecare dintre noi e limpede pentru oricine. Au fost ani plini de dinamism, de noi și importanți pași înainte făcuți în toate domeniile, ani care vor fi grefați adinc în noua istorie a României socialiste.

În perspectiva vremii care a trecut și a rezultatelor dobândite, cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu care, în raportul prezentat de la tribuna Congresului al X-lea, spunea că hotărârile acestuia vor determina ridicarea pe o nouă treaptă, calitativ superioară, a construcției socialiste în țara noastră, au dobândit cea mai strălucită confirmare, verificarea prin fapte.

Într-adevăr, în acest scurt răstimp au intrat în funcțiune peste 500 de obiective și capacități industriale importante. Ritmul dezvoltării economice situează țara noastră pe unul din primele locuri din lume sub acest raport. Agricultură noastră s-a angajat hotărât pe calea creării unei structuri de pro-

ducție moderne. Generalizarea experimentării noului sistem de salarizare și majorarea salariilor din martie 1970 au fost urmări de un vast complex de măsuri care urmăresc neabătut realizarea unui nivel de trai tot mai înalt. În sfârșit, îmbunătățirile aduse organizării economiei, perfecționarea conducerii societății și adâncirea democrației socialiste, noile poziții cucerite în asaltarea „cetății științei” prin generalizarea învățământului elementar de 10 ani și intensificarea activității politico-ideologice a maselor, promovarea largă a principiilor eticii și echității socialiste, toate laolaltă reflectă un unic și măreț adevăr: puternicul impuls de mobilitate și dinamism imprimat întregii noastre societăți de Congresul al X-lea.

Așa stind lucrurile, recenta Conferință Națională a P.C.R. a putut lua act cu legitimă satisfacție de faptul că programul elaborat atunci se îndeplinește cu succes și, sprijinindu-se pe aceste realizări, să elaboreze un cuprinzător ansamblu de decizii menite să determine noi progrese în lupta pentru înflorirea

României socialiste, pentru bunăstarea și fericirea poporului.

În aceste zile premergătoare sărbătoririi eliberării patriei, în acest an al celei de-a XXV-a aniversări a proclamării republicii, vibranta chemare a tovarășului Nicolae Ceaușescu — adresată comunistilor și întregului popor — de a-și dăruia capacitatea și puterea de muncă spre a imprima un ritm și mai rapid dezvoltării economico-sociale a țării, de a înscrie patria noastră pe orbita civilizației moderne și a asigura un înalt nivel de trai material și spiritual întregii națiuni se materializează în noi și înflăcărâte fapte de muncă.

De la un capăt la altul al țării, în toate sferele vieții sociale adle suflul unui admirabil elan creator îndreptat spre înfăptuirea și depășirea în cit mai bune condiții a prevederilor Congresului al X-lea, spre realizarea cincinalului înainte de termen, spre accelerarea progresului patriei, a întregii opere de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

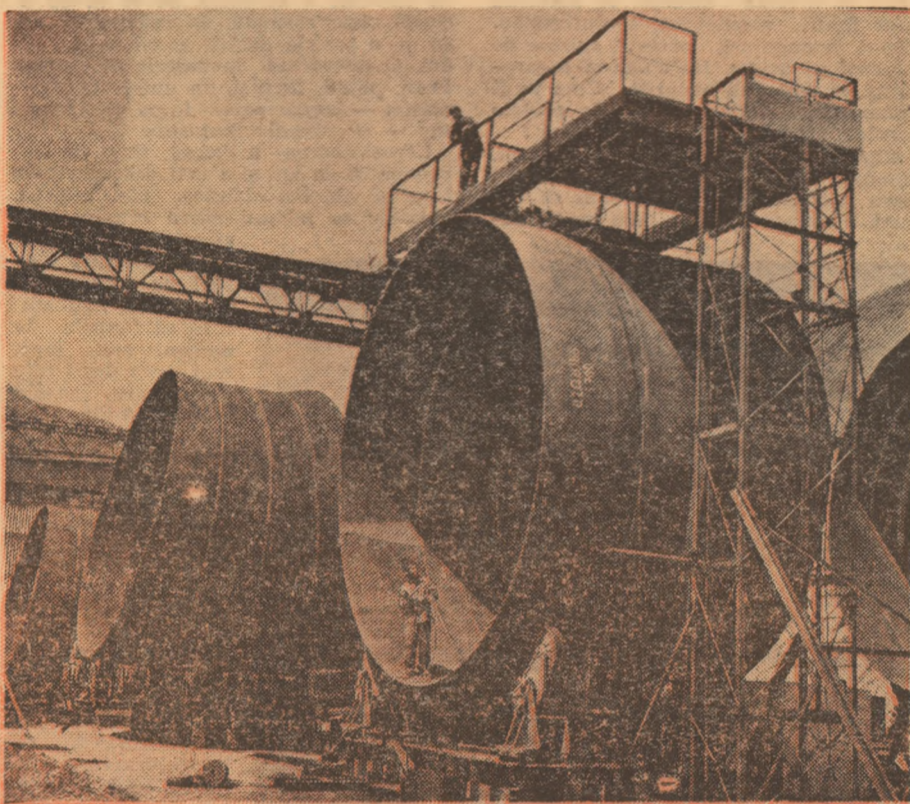
Arhitecții, între fantezie și standarde

Un arhitect francez a formulat recent ideea pesimistă că industrializarea i-ar împiedica pe arhitecți să-și realizeze proiectele. De altfel, nu e singurul care deplinge faptul că noile cartiere cu case de locuit construite în serie oferă o priveliște mono-tonă.

Asemenea opinii dezabuzate sînt combătute, însă, prin fapte de arhitecții și constructorii orașului Vilnius, capitala R.S.S. Lituaniei, care și-au propus și au izbutit realmente să evite monotonia în sistematizarea blocurilor de locuințe și a orașului în ansamblu, fără a renunța totuși de fel la metodele industriale. Cum au izbutit această performanță?

De la bun început edilii Vilniusului au plecat de la ideea că alt orașul privit din afară, cit și locuințele moderne trebuie să fie cit mai confortabile: aerisite, luminoase, bine împărțite. Clădirile sînt în așa fel amplasate, încît spațiul dintre ele să permită soarelui să pătrundă în fiecare apartament. Principala arteră de transport care face legătura dintre Jirmunai, cel mai nou cartier din Vilnius, și centrul orașului ocolește blocurile de locuințe, încît copiii au destule spații de joacă. Centrul comercial se află în mijlocul raionului.

În ce privește problema timpului de acțiune pentru arhitecți, Vitautas Cernauskas — unul din membrii grupului care a conceput Jirmunai — socotește că, în condițiile construcției cu metode industriale, standardele trebuie să fie pentru arhitecți numai un ghid. Iar datorita inginerilor și arhitecților este să-l utilizeze cu pricepere și fantezie. În care caz standardizarea poate fi perfect subordonată gândirii creatoare. Arhitecții lituanieni, de pildă, se străduiesc să obțină o cit mai mare varietate în finisarea clădirilor, ceea ce con-

Hydrocentrala Toktogul de pe riul Narin (Kirghizia) este prima centrală electrică de mare altitudine într-o zonă seismică. Primele două agregate din totalul de patru, de cite 300 000 kilowați fiecare, vor intra în funcțiune în 1974, iar celelalte în 1975. În fotografie: Montarea unui tronson al conductei de aducțiune.

Foto: V. Runov (A.P.N.)

tribue la înviorarea aspectului lor. Ei acordă, de asemenea, mare atenție peisajului natural, pe care caută să-l păstreze pe cit posibil, adaptîndu-i diverse variante de clădiri. Ei au izbutit astfel să nu-și rupă orașul de natură: pădurea pătrunde prin cîteva „săgeți” pînă în centrul orașului.

În Cupa cupelor. Și același rezultat l-a obținut și echipa de tineret. „S-ar zice că aurul devine rar în lumea fotbalului”, observa cu o notă de umor amar, Ghennadi Badciuk în hebdomadarul „Nouvelles de Moscou”.

De altminteri, presa sovietică — care comentează în general fenomenul sportiv cu multă obiectivitate — opinează că chiar dacă echipele sovietice ar fi cîștigat cele trei întreceri amintite, suporterii lor, și ele insele, n-ar fi trebuit să exulte de bucurie. De ce?

„A trecut timpul — remarcă tot comentariul din „Nouvelles de Moscou” — cînd era luat în considerare numai rezultatul obținut... Toată lumea e împotriva unui fotbal prea savant, prea calculat. Publicul vrea să vadă un fotbal mai deschis, mai spectaculos, care să lase mai mult loc inițiativei, atacurilor. Anumiți teoreticieni afirmă că fotbalul contemporan este atît de strîns legat de viață, încît o anumită prudență, tendința de a miza mai mult pe rezultate decît pe mijloace sînt lucruri cit se poate de firești. Din fericire, această teorie a fost contrazisă de frumoasele izbînzii ale clubului Ajax din Olanda și ale selecționatei Germaniei federale.

...De anul trecut, echipele noastre au început să facă apel, într-un mod destul de vădit, la diverse variante defensive. Lucrul continuă și concepțiile tactice ale jocului au încetat să mai fie o dogmă. Odinioară, multe echipe adoptau aceeași împărțire a jucătorilor în teren. Acum avem sisteme diferite de joc. După campionatul european nimeni n-a cerut să se imite tactica selecționatei vest-germane, întrucît nu acest

element a fost hotărîtor pentru succesul ei. Jucătorii și echipa în ansamblu au decis victoria și nu un procedeu tactic...

În ultimii ani, cluburile noastre și, după modelul lor, selecționeri echipeilor reprezentative au încetat, treptat-treptat, să mai formeze echipe cu vedete. Individualitățile s-au pierdut în masă și n-au mai fost organizatori ai jocului. Dar imaginați-vă selecționata Germaniei federale fără Müller, Beckenbauer și Netzer sau Ajax fără Cruyff. Eu nu mi le pot imagina decît foarte greu. Pe cînd echipa noastră n-ar suferi o schimbare calitativă dacă ar fi înlocuit oricare dintre jucătorii ei. Punctul nostru vulnerabil, slăbiciunea noastră este tendința de a nivela individualitățile”.

PROCEDEE NOI

Holografia, într-o nouă ipostază

În timp ce lumea artistică și toți amatorii de artă deplîngeau mutilarea celebrei statui „Pietă” a lui Michelangelo, aflată în catedrala Sf. Petru din Roma, un grup de cercetători experimenta, la Veneția, o nouă metodă cu ajutorul căreia să poată fi imortalizate statuile amenințate de atacul inexorabil al timpului și al poluanților atmosferici sau de gesturile necugetate ale unor vandali. Nu este vorba de o tehnică de conservare a operelor de artă ca atare, ci de reproducerea lor extrem de fidelă prin cel mai „sensibil” procedeu cunoscut astăzi — holografia. Din imaginile astfel obținute și apoi proiectate în săli corespunzătoare ar rezulta muzee remarcabile.

După cum se știe, holografia este o fotografie realizată cu ajutorul razei laser și care redă, în cele trei dimensiuni ale spațiului nostru, copia exactă a unui obiect, respectîndu-i dimensiunile, perspectiva și culorile, inclusiv umbrele. Procedeu nu mai este chiar nou de tot, din moment ce a împlinit 8 ani. Dar pînă anul trecut nu putea fi aplicat decît unor obiecte foarte mici, de cîteva centimetri. Nou este deci faptul că acum performanțele laserului permit holografia unor obiecte care trec de un metru înălțime.

Drept cobai a servit statuia lui Ioan Botezătorul, sculptată în lemn și pictată de un alt mare maestru italian, Donatello. După părerea specialiștilor, rezultatele sînt concludente: „dublul” statuii este perfect. Dacă originalul ar cădea victimă unui accident, reconstituirea lui nu ar mai prezenta dificultăți întîmpinate cu „Pietă”. În plus, hologramele vor contribui substanțial la protecția operelor de artă: suprapunînd două holograme ale aceluiași obiect făcute la un interval oarecare de timp, pot fi constatate, înfînit mai bine decît cu ochiul liber, efectele eroziunii, fisurii și punctele slabe. În fine, cercetătorii au făcut și o constatare neașteptată: raza laser „curăță” statuile fără să le strice patina.

CE SE DISCUTA

Tendințe în fotbal

Evident, un bilanț al actualului sezon fotbalistic este încă prematur. Dar cum prima sa jumătate a trecut de destulă vreme și acum este iminentă începerea celei de-a doua, comentarii sportivi se simt înclinați să tragă, dacă nu concluzii, măcar cîteva învățăminte, pe care le supun aprecierii organizatorilor, antrenorilor, jucătorilor și, desigur, suporterilor.

Fotbalul sovietic a obținut vara aceasta rezultate mai mult decît onorabile, dar s-a mulțumit cu locuri secundare. Echipa reprezentativă s-a calificat pentru semifinalele campionatului european, dar a înclinat steagul în finală. Cu puțin timp înainte, Dinamo-Moscova cucerise o medalie de argint

A OPTA MINUNE A LUMII?

Uimitorul calendar astronomic din Valea Nasca

Extraordinara descoperire a fost făcută în primele decenii ale secolului, când cele dintâi linii aeriene abia începeau să-și deschidă drum deasupra munților și junglei din America de Sud.

Intr-o zi, directorul muzeului de etnografie din Lima a primit vizita unui pilot care i-a declarat că în deșertul Nasca ar putea fi descoperit un sistem de irigații al vechilor peruani. Directorul a rămas uluit de afirmația aviatorului, intrucit Valea Nasca este una din cele mai aride regiuni de pe glob. Sînt ani cînd în acest loc pirjolit de soare nu cade o picătură de apă. Pentru a-și sprijini afirmațiile, pilotul a scos dintr-o mapă o hartă pe care erau trasate cu creionul niște linii ciudate împletite între ele. Cum de multe ori se întîmplă în știință, curînd după plecarea pilotului directorul muzeului a virit harta în arhivă. Căci ideea că vechii indieni au putut iriga un pustiul cu o suprafață de circa 300 km² parea mult prea neverosimilă.

După cîțiva ani, harta cu ciudatele canale a căzut în mîna istoricului Paul Cozoc. Specialist în vechile civilizații indiene, istoricul a studiat cu multă atenție complicatele linii văzute din aer. Era vorba de o suprafață triunghiulară, mărginită de canale, iar alături mai erau citeva linii întortocheate. Ceva mai departe era un desen care semăna cu tridentul lui Neptun. Erau, oare, canale? Ori vestigiile unor drumuri militare ale incașilor? Sau pur și simplu un joc al naturii: urme de eroziuni ale solului?

Curînd istoricul a organizat o expediție în Valea Nasca și s-a convins că liniile de pe hartă nu erau canale, intrucit erau prea puțin adînci: 15-20 cm. În plus, pe suprafața aceea netedă apa n-ar fi curs în mod spontan prin ele.

Intr-o zi, Paul Cozoc și ceilalți membri ai expediției au făcut o interesantă experiență. Înaintînd, cu busola în mîna, în lungul liniilor șerpuite, ei au trasat pe o hartă toate sinuozitățile șanțulețelor. Pentru control, fiecare membru al expediției a desenat o hartă a lui. După citeva ore desenele au fost comparate și s-a constatat că toate dădeau imaginea unei uriașe păsări cu ciocul alungit. Dar ce pasăre! Ciocul avea o lungime de circa 100 metri, coada 40 de metri, anvergura aripilor 90 metri. În sfîrșit, ciocul se termina în niște linii drepte care se întindeau pe 1 700 metri.

Așa a început să-și dezvăluie tainele tăcutul deșert Nasca. Arheologii aveau acum la ce gîndi! Pasărea de 200 metri era nu numai fructul unei minci fantastice și extrem de bine organizate, dar și mărturia unui ireproșabil gust artistic. Pentru cine însă sau pentru ce fusese ea desenată?

Tehnica executării desenelor n-a fost greu de precizat. Artorii lor spărseseră cu o unealtă de piatră stratul de deasupra al solului și curățaseră șanțulețele, pînă cînd dăduseră de o gresie galben-albicioasă. Dar cum fusese calculată direcția liniilor? Cum au putut fi respectate extraordinarele proporții artistice ale desenelor? Ce instrumente de măsurat utilizaseră anonimii topografi și matematicieni care-i secundaseră pe artiști?

Privite din afară, primele cercetări păreau destul de bizare. Nădușind în aerul încins, arheologii literalmente goneau de-a lungul misterioaselor linii. Uneori trebuiau să se oprească, însă, și să curețe șanțulețele cu niște mătură sau lopeți obișnuite. În felul acesta au fost descoperite niște ornamente ininteligibile, imagini stilizate de păsări și niște uriașe linii paralele.

Numai atunci și-au amintit arheologii de avioane și un aparat i-a ridicat la 2 500 metri. De șis, Valea Nasca se vedea ca în palmă. Dar liniile și desenele dispărușeră din cîmpul lor vi-

zual. Chiar cel mai puternic binoclu nu arăta decît o monotonă suprafață cafenie. Era încă o enigmă. Dar pilotul a început să se rotească deasupra pustiului și, la un moment dat, dintr-un anumit unghi a apărut o priveliște neobișnuită. Mii de linii se ramificau în diverse direcții, se alăturau unor figuri geometrice, se întretăiau. Săgeți, triunghiuri, pătrate, spirale de dimensiuni uriașe. Ba chiar și o caracteristică cu tentacule vălurite. Cum va fi ajuns acolo, într-o vale de la poalele Anzilor, această viețuitoare marină?

Cînd avionul a mai descris un viraj, desenele au dispărut iar. Și arheologii și-au dat seama că vor trebui să depună o muncă titanică. Mai mult, tre-

Un pîianjen de 46 de metri.

buiau să se grăbească, căci pustiul, implacabil, acoperea cu o poighiță de nisip imensul și uluitorul album al vechilor indieni.

Păuni, pești, furnici

Între timp a izbucnit cel de-al doilea război mondial și grupul de arheologi s-a destrămat. Pline de comunitate de pe fronturile de luptă, zărele sud-americane n-au acordat descoperirii făcute de expediția lui Cozoc decît zece rînduri culesse cu petiș. Și totuși, scurta știre a generat și prima legendă despre desenele din Nasca: liniile văzute dintr-un anumit unghi de la bordul avionului erau, s-a spus, un truc al unor vechi artiști indieni, un mijloc abil de codificare a unor fenomene realizat din porunca unui mare preot păgîn. Numai slujitorii cultului cunoșteau, probabil, punctul din care puteau fi văzute giganticele desene. Imensele tablouri din pustiul se dezvăluiau doar zeităților și reprezentanților lor te-reștri.

Dar geologii își făcuseră între timp o opinie a lor autorizată despre amintitul fenomen. Desenele se dezvăluiau privirilor într-un anume loc din cauza acțiunii vîntului. Iar în Valea Nasca, vînturile, în special iarna, bat într-o singură direcție. În schimb, bine degajate de pămînt liniile puteau fi văzute din aer din orice unghi.

Printre colaboratorii lui Cozoc era și o învățătoare de prin partea locului, pe nume Maria Reiche. În timp ce pe cîmpurile de luptă bubuiau tunurile, ea făcea în enigmatică vale o muncă extrem de prețioasă: degaja, măsoară, desena. Așa a apărut în imensa galerie de tablouri o maimuță de 80 m cu o coadă bizar răsucită, un pîianjen de 46 m, o șopirlă de 180 m cu palme de om. O adevărată menajerie de uriași. Pești, păuni, furnici, un vultur în zbor planat — copiat parcă de pe vechi steme — și animale fantastice.

Cercetătoarea a lucrat timp de aproape 30 de ani și a mai descoperit că figurile absolut identice, ale cîtorva animale se înșirau parcă într-un lanț circular, repetîndu-se pe distanțe de zeci de kilometri. În plus a mai stabilit că figurile de oameni erau mult mai mari decît cele de animale. Una din ele, de pildă, are 620 m. Trupul e alungit, mîinile sînt lipite de șold. Altă figură de om n-are cap. În schimb are șase degete la mîna. Cîțiva uriași au pe cap un fel de coroană. Ce ar putea fi? Regei sau zei? Autoportrete ale artiștilor sau niște plăsmuri fantastice?

Maria Reiche a fost surprinsă de împrejurarea că multe linii înaintează ireproșabil de drept de la sud spre nord. Precizia lor ar putea fi un punct de onoare pentru orice expediție geodezică contemporană. Dar nici un popor din America de Sud n-a cunoscut busola, iar steaua polară nu e vizibilă din Peru.

Tot atît de multe întrebări au generat și spiralele și cercurile. În nici o altă regiune din America de Sud și Centrală n-au mai rămas de la vechii indieni astfel de imagini. Și apoi, de ce nici o legendă indiană și nici o cronică a conchistadorilor spanioli nu fac nici cea mai mică mențiune despre acest cel mai mare album din lume.

Da, giganticele desene din Nasca sînt extraordinare. Încît, pe bună dreptate, specialiștii au propus să fie considerate a opta minune a lumii. Ele sînt, într-adevăr, pe măsura piramelilor egiptene, a palatelor din vechea Eladă etc.

Recent, un grup de savanți a încercat să refacă munca indienilor. Cu ajutorul unui tomahawk luat dintr-un muzeu ei au săpat cam un metru de șanț, după care au scos cu mîna pietrele mărunte. Noua linie albă pe fond cafeniu nu se deosebea deloc de celelalte.

Iar cînd în jurul Văii Nasca au început să se facă săpături arheologice sistematice au fost descoperite resturi de ceramică ornamentată. Desenele fantastice, păsările și insectele erau executate în aceeași manieră cu cea din Valea Nasca. Mai tîrziu au fost dezgropate temelile unor locuințe modeste. Din păcate, asta-i tot ce a rămas de la o populație cu o imaginație artistică atît de bogată. Ea n-a construit fortificații militare, în schimb s-a împotrivit cu succes unei clime aspre, cultivînd pămîntul din jurul pustiului.

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj i

De aceea a și fost înfrîntă atît de ușor de incași care își extindeau imperiul prin neîncetate incursiuni împotriva populațiilor învecinate.

După resturile de lemn găsite s-a putut preciza și vechimea culturii Nasca, anume secolele II-III. Prin urmare, desenele au mai bine de 1 500 de ani.

O opinie autorizată

Intr-o zi, Paul Cozoc și Maria Reiche admirau desenul unei păsări uriașe, descoperit de ei înainte cu circa 30 de ani. Era în după-amiaza zilei de 21 decembrie, ziua solstițiului de iarnă. Din întîmplare, arheologul a observat că razele soarelui care apunea, se așezaseră exact pe linia de care se lovea ciocul păsării. Apoi au trebuit să aștepte exact o jumătate de an, pentru ca la 21 iunie să descopere liniile care corespund cu razele solare aflate la asfințit în ziua solstițiului de vară. Numai după aceea, Paul Cozoc s-a pronunțat categoric: „Valea Nasca este un grandios catalog astronomic. Liniile aveau o rațiune calendaristică. Ele îi ajutau pe vechii agricultori din Peru să stabilească foarte exact venirea primăverii cu alte cuvinte începutul lucrărilor agricole. Ca și odinioară în Egiptul antic, astronomia s-a născut și acolo din necesitățile practice ale lucrătorilor pămîntului“.

Treptat, comparînd planurile văii cu hărți ale cerului înstelat arheologii s-au convins că ele cuprind semne pentru toate anotimpurile. Unele arată punctele unde răsare Luna, altele poziția stelelor foarte luminoase deasupra orizontului. Fiecărei planete din sistemul solar îi corespund anumite linii și triunghiuri. Multe constelații din emisfera sudică pot fi aflate după contururile unor figuri geometrice. Cunoșcînd secretul liniilor și avînd însemnări despre fenomenele astronomice, astrologii indieni puteau ușor stabili orice zi a anului. Însămîntările, irigațiile, strînsul recoltei nu se făceau la voia întîmplării, ci la date exacte, care exprimau experiența seculară a țaranilor.

Și un alt detaliu interesant. Înregistrînd liniile „solstițiului“ pe o peliculă colorată, specialiștii au observat că astrul nostru nu atinge orizontul chiar deasupra extremității șanțurilor-linii paralele, ci ceva mai la dreapta. Această împrejurare i-a ajutat să dateze mai precis „catalogul astronomic“. Căci cu timpul, punctul unde apune soarele se deplasează. Așa s-a stabilit că soarele a apuz exact deasupra acestor linii acum 1 550 de ani.

Acum mai bine de un mileniu și jumătate la sud-est de actuala capitală a Perului, a existat deci o civilizație preincașă, un stat cu un înalt nivel de organizare al unor indieni făuritori ai unor desene unice ca dimensiuni și semnificație. Nu încapă însă îndoială că aceasta a fost totuși cea mai însemnată parte a culturii lor. Căci încă n-a fost găsită capitala populației din Valea Nasca și nici un oraș al ei. După cum n-au fost descoperite încă urme de scriere, care trebuie să fi existat însă, intrucit desene și linii de asemenea proporții n-ar fi putut fi create de o populație fără scriere, fără lucrări de matematică originale, fără calcule astronomice.

Dar unde sînt ele? Vor fi descoperite vreodată urmele celor care au desenat în Valea Nasca grandioasele desene ale celui mai extraordinar calendar astronomic?

G. Malinicev

INTERVIU

Romanticul Strijenov

La studioul „Gorki” din Moscova se turnează un film despre colonelul Lev Manevici, agent al serviciului de informații, care și-a dat viața pentru patrie. Filmul, intitulat „Pămint, post restant”, se inspiră din fapte și documente reale. Rolul lui Manevici-Etienne (pseudonimul sub care a lucrat), este interpretat de Oleg Strijenov. S-a spus că este un rol neobișnuit pentru popularul actor.

— De ce neobișnuit? Tema filmului este dragostea de patrie, sacrificiul pentru patrie. Or, aceasta a fost întotdeauna tema mea. Ce o fi neobișnuit de data aceasta? Imi place rolul, personajul este un erou, o personalitate excepțională. În film nu se aud împușcături, nimeni nu urmărește pe nimeni. Totul este mult mai simplu. Și de o sută de

mi-am căutat rolurile, mi le-am ales. Sint eroii mei, rolurile mele. Și le iubesc pe toate.

— Atunci să nu vă mai întreb care este rolul preferat.

— Nu, nu mă întrebați. Fiindcă eu nu joc numai ca să mă aflu în treabă. Am o poziție de exprimat, un anumit fel de a vedea viața, am făcut o anumită opțiune. Repet, rolurile mi le aleg eu, așa încât nu se poate să nu le iubesc pe toate. Desigur, cu trecerea timpului și acumularea de experiență, când privesc în urmă nu mă mulțumește tot ce am făcut, pe alocuri mi se pare că ar fi trebuit să joc altfel. Dar nu se mai poate face nimic.

— Care sint cele mai plăcute impresii ale dumneavoastră?

— Indiscutabil, întâlnirea pe platou cu mari maeștri ai celei mai tinere arte. Am lucrat cu operatori ca Moskvin, Urusevski, cu regizori ca Piriev, Ciuhrai, i-am avut parteneri pe Astangov, Ruben Simonov, Nikolai Simonov. Actorul meu preferat — fiindcă oricum imi veți pune această întrebare — este Nikolai Simonov. Cea mai puternică impresie artistică a mea rămîne jocul lui. I-am fost partener în „Tăunul” și n-am să uit asta niciodată. Vă rog să mă credeți, cînd i s-a acordat recent titlul de Erou al Muncii Socialiste, pentru mine a fost o adevărată sărbătoare. Parcă s-ar fi întimplat în familia mea un eveniment fericit. Am avut un sentiment, nu știu cum să vă explic mai bine...

— Și a început să-mi explice... Din cite mi-am dat seama, în general lui Strijenov nu-i plac răspunsurile scurte. Și nu pentru că ar fi vorbăreț, nu. Ci fiindcă are un acut simț de răspundere. Vrea ca ceea ce spune să fie limpede. În cursul discuției m-a întrebat de citeva ori: „M-ai înțeles?” Dorește să-și exprime cit mai clar ideile, ca să fie bine înțeles. Nu-i plac frazele frumoase ticluite, dar care nu spun nimic. Iată ce m-a frapat în primul rînd. În al doilea, faptul — oricît ar părea de s'ranu — că nu prea seamănă cu personajele sale de pe ecran. Mă refer la asemănarea fizică. Cum se explică asta, nu știu. O fi bine, o fi rău — m-am hotărît să-l întreb.

— Cred că e bine. Popularitatea chipului meu nu mi se pare necesară. Eu sint pentru popularitatea numelui. Și, în general, pentru popularitate. Nu-i cred pe cei ce pretind că nu le pasă dacă sint cunoscuți sau nu. Cum să nu le pese! Gloria e dulce și la urma-urmei mai înseamnă și că munca, creația sint prețuite.

— Ce mai știți să faceți, în afară de profesia de actor, pe care o exercitați și pe scenă și pe ecran?

— Știu să desenez. Cîndva am absolvit o școală de pictură și teatru. Dacă nu m-aș fi făcut actor, aș fi continuat să-mi cultiv aptitudinile artistice. Și acum mai pictez din cînd în cînd, așa, pentru sufletul meu.

— Ce altceva vă place?

— Oh, la întrebarea asta nu vreau să răspund. Nu vă supărați, dar de unde au apărut aceste întrebări „la modă”? „Care-i parfumul dv. favorit?” „Ce faceți în timpul liber?” etc. Cui îi pot fi utile asemenea întrebări? Cine poate trage vreun folos de pe urma faptului că mie îmi place să colecționez fluturi sau să merg cu bicicleta? Nu asta e important. Important e că îmi iubesc meseria, important e ceea ce fac.

E. Fadeev

CINEMA

Don Carlos in secolul 20

În secolul nostru schillerianul Don Carlos și-a pierdut particula de noblete, rămînd pur și simplu Carlos. Deosebirea e departe de a fi pur formală. Dar tînărul regizor vestgerman Hans Heissendörfer a operat mutații și mai profunde. De fapt el a împrumutat de la Schiller numai ideea, deoarece filmul lui, „Carlos”, realizat în variantă dublă pentru ecranul mare și ecranul mic, se petrece la începutul veacului nostru, în 1915, într-o țară din Europa de sud cuprinsă de un val revoluționar.

Invitat la o conferință de presă să-și explice hotărîrea de a actualiza subiectul schillerian, Hans Heissendörfer a arătat că și-a permis această libertate, deoarece consideră drama „Don Carlos”, scrisă în 1787, sub nivelul pieselor anterioare ale marelui scriitor german — „Hoții”, „Intrigă și iubire” — în care spiritul răzvrătit al lui Schiller se manifesta mai plener.

„Schiller, care a fost crescut în cîutul ideilor democratice, are o poziție mult mai limpede exprimată în dramele de pînă la „Don Carlos” — a declarat regizorul. De aceea mi-am îngăduit să depășesc cadrul fixat de el și să împing lucrurile mai departe.”

Ca să fim drepți, lucrurile sint împinse chiar foarte departe, atît în spațiu cit și în timp. Cum am mai arătat, Carlos trăiește în 1915, undeva în sudul Europei, și simpatizează cu revoluționarilor care vor să scape țara de sub tirania părintelui său Filip. Fiul se ridică cu vehemență împotriva tatălui, în numele ideii de libertate.

Genericul filmului cuprinde nume de actori cunoscuți. Rolul Lizei, iubita lui Carlos, de pildă, este interpretat de Geraldine Chaplin. În versiunea lui Heissendörfer, Liza este o fată dintr-un cartier muncitoresc, care îi iubește pe revoluționarii Don Carlos.

Cea ce încă nu e mult și oarecum în spiritul piesei, dacă ne gîndim că nu mai puțin celebra Manon Lescaut era silită, în ediția modernizată de acum cîteva ani a unui cineast occidental, să facă autostop.

V. Krimov

PRIM PLAN

„Prima” și „a doua” Lucia Bosè

Cînd Lucia Bosè și-a făcut cunoscută intenția de a-și relua activitatea cinematografică, s-au auzit destul glasuri sceptice.

Timp de trespzece ani ea nu mai avusese nici un contact cu filmul, decîndu-se exclusiv familiei. Cum de s-a hotărît, după o întrerupere atît de lungă, să ia totul de la capăt, și nu ca tînără cîștigătoare a unui concurs de frumusețe, ci aproape cvadragenară? Să pună alături succesul de azi și celebritatea de ieri, expunînd-o unei verificări riscante?

Lucia Bosè s-a retras în 1955. Apoi ziarele, care anunșaseră cu litere de-o șchioapă senzaționalul mariaj dintre

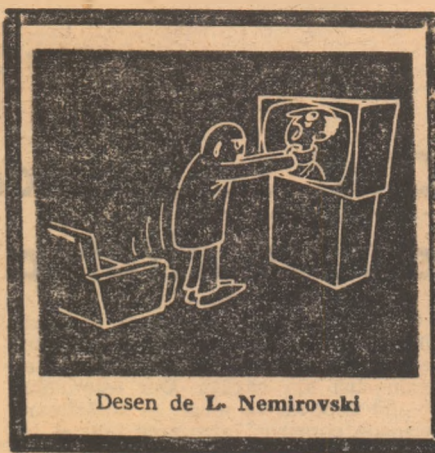

La început de drum

„mis Italia” și „marele toreador”, Luis Miguel Dominguin, au uitat-o pe actriță. Dar tot ziaristii au scris în 1968: „În ciuda întreruperii de trespzece ani, Bosè a reușit să ocupe o poziție de frunte în cinematografia europeană.”

Printre recentele roluri, extrem de deosebite, ale Luciei Bosè se numără cele din „Satyricon” de Fellini și „Metello” de Mauro Bolognini, „Sub semnul Scorpionului” de frații Taviani și „Lucefărul” — film biografic despre Chopin, în care actrița o interpretează pe George Sand.

Una dintre cele mai celebre frumuseți ale ecranului european a venit în cinematografie de după teșgheaua unei brutării din Milano. Pentru prima oară o „regină a frumuseții” apărea pe pinza albă nu cu găteală regească, ci în îmbrăcămîntea săracă a unei țărănci.

Desen de L. Nemirovski

Lucia Bosè a debutat în „Nu-i pace sub măslini”, film în care a creat un caracter realmente național și bine determinat social. În personajul ei simplu se ghicea o natură integră, forță interioară.

Mai tîrziu, critica avea să scrie că aptitudinile dramatice ale actriței au fost descoperite de Antonioni în filmul „Cronica unei iubiri”, realizat în același an 1950. Dar lucrurile nu stau chiar așa. Încă în primul ei rol, Lucia Bosè a lăsat să se întrevadă principala caracteristică a manierei sale actoricești: cu cit tensiunea e mai mare, cu atît reacția e mai stăpînită. Simone din „Roma, orele 11” pare o străină care a nimerit din întîmplare într-un cartier periferic din Roma și căreia vorbirea grosolană și dramele cotidiene ale locuitorilor lui îi rămîn neînțelese.

Dar talentul Luciei Bosè s-a dezvoltat pe deplin într-un rol de altă factură, în întîlnirea cu o natură mult mai complexă. În „moartea unui ciclist”, al lui Juan Antonio Bardem, ea a avut misiunea foarte dificilă de a juca egoismul pustiitor, fatal. Sub bagheta lui Bardem, Lucia Bosè s-a dovedit o excelentă actriță de dramă. Critica a folosit, la unison superlative pentru creația ei în rolul Maria-Josè.

Din clipa aceea regizorii „stilului crud” au asaltat-o cu oferte. Însă, oricît ar părea de ciudat, i s-au propus adesea și roluri de comedie în filme simple despre fete frumoase, dar sărace, sărace și totuși fericite, care visează modest să se mărite cu un băiat bun. Un astfel de film a fost „Fetele din Piața Spaniei” al lui Luciano Emmer, în care personajul, fostă croitoreasă devenită manechin, nu-și părăsește vechii prieteni și vechile gusturi.

Lucia Bosè a jucat în total șapte ani și a început la nouăsprezece și s-a retras la douăzeci și șase. Ea a creat o variantă proprie, originală a personajului neorealiste, pe care l-a conturat încă în „Nu-i pace sub măslini”.

În viața particulară este o persoană foarte amabilă și plăcută, care își adoră copiii și prietenii — în special familia Picasso —, care urmărește cu plăcere spectacolele de cinema și de corrida. Cam asta ar fi totul despre „prima” Lucia Bosè. „A doua” se află abia la început de drum.

R. Kopilova

REFLECTOR

Regizorul uzbek Kamil Iarmatov a dat primul tur de manivelă filmului „Singura printre oameni”. Seris de Iarmatov și de dramaturgul M. Melkumov, scenariul se fondează pe materiale istorice despre Nadira, cunoscută poetă uzbekă din secolul al XIX-lea.

Colectivul de creație „Cronica”, realizează, în studioul „Belorusfilm”, un documentar despre comandantul de partizani Konstantin Zaslunov și tovarășii săi de armă. Scenariul poartă semnătura Mariei Zaslunova, fiica eroului belorus.

Sub conducerea artistică a lui Andrei Tarkovski, tînărul regizor R. Ovanesian turnează la „Armenfilm” un film despre adolescența față cu războiul. Scenariul poartă și el semnătura unui debutant: R. Ovsepian.

În alt studio, cel din Riga, regizorul I. Strentsch realizează, după un scenariu de V. Baal, un film despre dragostea față cu războiul. Protagonisti: o letonă și un rus evadat dintr-un lagăr fascist.

Nu seamănă cu personajele lui.

ori mai complicat. De aici și romanticismul filmului.

— Ați spus: romanticism. Critica vă consideră în unanimitate un romantic. Dumneavoastră ce credeți?

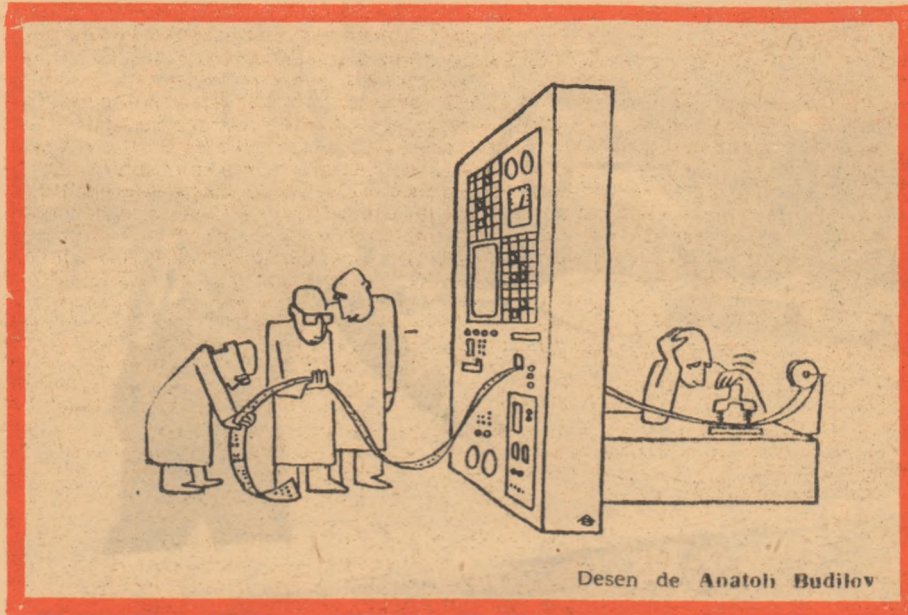
— Probabil că rolurile mele „literare” au dus la această părere. Eu am „colaborat” chiar de la început cu autori ca Voinitch, Jack London, Pușkin, Paustovski... Nu-mi displace să fiu socotit un romantic, dar am ceva de adăugat. În general eroii mei sint caracterizați în termeni ca: inspirat, pasionat, pur, visător, aureolat, pe scurt romantic. Dar oamenii modești, simpli, „nespectaculoși”, nu pot fi ei romantici? Nu cunosc romantici „puri”.

Să revenim însă la discuția noastră. Dragostea, prietenia, eroismul, iubirea de patrie — categorii romantice — sint tema mea. Și nu din întîmplare. Eu

arta
la arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta

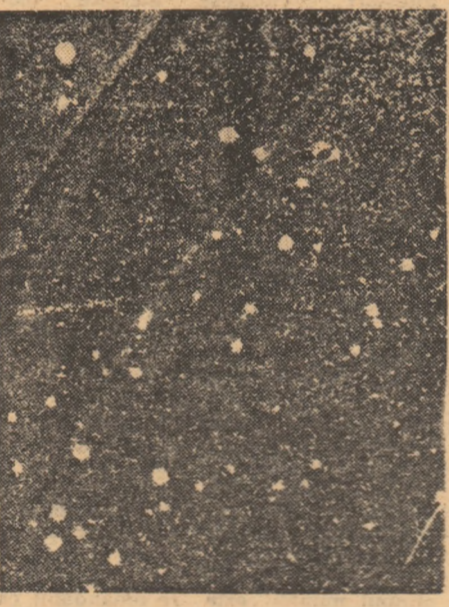
rennica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

să fie umplută, când se răsturna treptat, virind în jurul stelei polare.

Toate corpurile cerești pe care omul le putea vedea se deplasau pe bolta cerului vădind o misterioasă dar imuabilă legătură între ele. Și treptat-treptat a devenit tot mai clar că descoperirea secretelor acestei legături nu putea fi făcută numai contemplând cerul, ci supunând gândirea la o muncă îndirjită. Așa se face că după ce omenirea i-a dat, rind pe rind, pe Copernic, pe Galilei și pe Newton bolta neagră a firmamentului a început să-și reveleze resorturile pînă atunci ascunse ale fabulosului ei mecanism.

De atunci, timp de trei secole, legile mecanicii cerești, știința care studiază mișcarea corpurilor în spațiile siderale, s-a întemeiat exclusiv pe legile descoperite de Newton. Trei secole fără adausuri, fără îmbunătățiri și fără corectări esențiale. Un răstimp mai mult decît îndestulător spre a conferi unei metode științifice epitetul de „elasic” sau „tradițional”. De altfel această metodă s-a putut — și pe bună dreptate — mîndri cu excep-

O imuabilă și misterioasă legătură unește corpurile cerești prin fire invizibile.

ționale realizări: calculele orbitelor exacte ale planetelor, eclipselor Lunii și Soarelui, descoperirea „în virful creionului” a planetelor Neptun și Pluto. Și tot grație ei au putut fi tratate traiectoriile a mij de aparate cosmice.

În ultimii ani, însă, s-a constatat că metodele clasice au și anumite lacune, că nu convin decît în cazul cînd corpurile descriu traiectoria quasi-circulară în același plan.

Legile lui Kepler au descris de cele mai multe ori orbitele ca niște elipse, aproape niște cercuri. Și, într-adevăr, așa se și mișcă, legate între ele de puternicele cabluri ale gravitației, marile mase — stelele, planetele, marii asteroizi. Aceste cabluri aproape că nu simt influența maselor mici — asteroizii de mici proporții și cometele sau repartiția neomogenă a materiei în marile corpuri cerești.

Am spus aproape că nu simt pentru că această influență există totuși și, cu timpul, modifică orbita oricărui uriaș ceresc. Pentru a aprecia validitatea unei teorii astronomice a fost stabilit un anumit „barem”; teoria e bună dacă după 1000 de revoluții ale unui corp mic în jurul unui mare, erorile de calcul nu depășesc limita erorilor de observare. Dar ce înseamnă 1000 de revoluții? Pentru Lună, de pildă, ele echivalează cu o sută de ani din viața ei. Astronomii mai utili-

zează și acum schema de calcul propusă către sfîrșitul secolului trecut de matematicianul american George Hill. De atunci Luna a descris 700 de revoluții în jurul Pămîntului și schema lui Hill tot mai e socotită bună, deși erorile ei, pricinuite de perturbații de care matematicianul american n-a ținut seama (în special de acelea ale Soarelui) se adună, iar Luna deviază sensibil de la traseul care i-a fost „fixat”.

Corpurile cerești cu masă mică — cometele, sateliții artificiali, nenumărații asteroizi — refuză însă chiar de la primele revoluții să urmeze traiectoriile clasice. Orbitale descrise de corpurile mici sînt foarte alambicate, iar traiectoriile lor în spațiu se depărtează de elipsa lui Kepler. Ținînd seama de aceste împrejurări, care au fost puse în lumină numai de contactul direct al omului cu Cosmosul, un grup de matematicieni sovietici — alcătuit din profesorii Evgheni Axionov, Vladimir Diomin, Gheorghii Duboșin, Evgheni Grebnikov și Mihail Kislik — a lucrat timp de zece ani la perfecționarea metodelor clasice.

Calculule lor — care au adus autorilor răsplata unui Premiu de Stat al U.R.S.S. — țin seama chiar de influența pe care o poate avea, să spunem, o greutate de 1 kg în mișcarea unei mase de 1000 de tone. Căci astronomia modernă și cosmonautica au neapărată nevoie de asemenea precizii aproape de neconceput.

TESTE

Ați fi un bun sfetnic?

Vestea sosirii înțeleptului Hasen Said s-a răspîndit ca fulgerul. Ajungînd și la urechile marelui vizir, acesta s-a arătat doritor să-l cunoască pe vestitul înțelept.

— Sfatul înțelepților din subordinea mea, i-a spus marele vizir lui Hasen Said atunci cînd acesta s-a înfățișat înaintea lui, este alcătuit din 12 membri. Am avut de multe ori prilejul să mă conving de înțelepciunea fiecăruia din ei, dar de astă dată aș vrea să mă conving de înțelepciunea întregului sfat. N-ai putea să-i pui pe cei 12 înțelepți la o încercare, să le dai o misiune a cărei îndeplinire să fie condiționată de înțelepciunea fiecăruia în parte?

— Ba da, s-a învoit Hasen Said. Poți să-ți convoci sfatul!

— Și cînd cei 12 sfetnici s-au adunat, înțeleptul înțelepților le-a spus:

— Aveți fiecare în față cite o cutie leșiți pe rînd afară pentru o clipă, în care timp eu am să vă pun în cutie fie un rubin, fie un smarald. Sfetnicii rămași înăuntru au să vadă, firește, ce piatră pînă în cutia înțeleptului de afară.

În cutia primului sfetnic care a părăsit încăperea, Hasen Said a pus un rubin; în cutiile celui de-al doilea și al treilea sfetnic le-a pus cite un smarald. Apoi au urmat, pe rînd, ceilalți nouă înțelepți. Cînd ultimul din ei a revenit în încăpere, înțeleptul înțelepților le-a spus:

— Fiecare din d-voastră a văzut ce piatră am pus în cutia celorlalți. Nimeni nu știe, însă, ce are în propria sa cutie. Dacă sînteți într-adevăr înțelepți, iar ochii și memoria nu vă înșeală, veți putea îndeplini următoarea rugăminte: toți care aveți în cutii cite un smarald să-l depuneți la picioarele marelui vizir.

Multă vreme sfetnicii n-au scos nici un cuvînt, n-au făcut nici o mișcare.

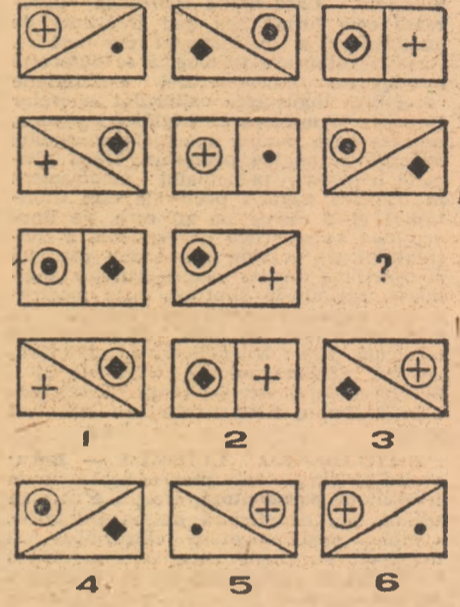
Atunci marele vizir s-a miniat și a pomicat ca toți cei 12 sfetnici să fie alungați din palat. Dar Hasen Said le-a luat apărarea, spunînd că și el ar fi procedat la fel. După 10 minute, Hasen Said le-a repetat rugămîntea de la început. Și din nou nu s-a mișcat nimeni. Apoi înțeleptul înțelepților a repetat aceeași rugăminte din zece în zece minute. Abia la o oră după ce formulase pentru prima oară rugămîntea, cîțiva sfetnici s-au apropiat de marele vizir și i-au depus la picioare cutiile lor. În fiecare din ele era cite un smarald. Iar în cutiile celorlalți sfetnici erau numai rubine. În tot acest timp sfetnicii n-au întrebăat nimic și, în general, n-au vorbit nimic.

— Mare vizir, poți fi mîndru de sfătuitoarii tăi! I-a felicitat înțeleptul înțelepților pe demnitar și a părăsit palatul.

Cîte smaralde a pus Hasen Said în cutiile înțelepților? Cum au aflat aceștia ce piatră există în cutia fiecăruia?

Una din șase

În locul semnului de întrebare, să alegem dintre figurile numerotate pe aceea care se potrîvește

RASPUNSURI

Ați fi un bun sfetnic?

Problema poate fi soluționată numai dacă sfetnicii știu că cel puțin unul din ei va avea în cutie un smarald. Or din însuși enunțul ei rezultă acest lucru.

1) Raționamentul logic al sfetnicilor a avut drept punct de plecare momentul cînd Hasen Said a introdus într-una din cutii primul smarald. Unsprezece sfetnici au văzut acest lucru. Al doisprezecelea, în cutia căruia a fost introdus smaraldul, pe de o parte a văzut cu sfetnicii dinaintea lui aveau rubine, iar pe de alta știe că cel puțin un sfetnic va primi un smarald. Și conchide că această piatră trebuie să fie în cutia sa.

2) După ce în cutiile a doi sfetnici au fost introduse smaralde, fiecare din ei va raționa astfel: „Știu că unul din sfetnici are un smarald. Prin urmare au fost introduse în total cel mult două smaralde. Dacă în cutii ar fi o singură piatră de acest fel, sfetnicul în a cărui cutie se află ea ar fi făcut un pas înainte. Dar după prima întrebare el n-a pornit cu cutia spre vizir, de unde rezultă că a văzut că și eu am un smarald și nefiînd sigur că el are unul în cutia sa a socotit că eu trebuia să mă fi dus spre marele vizir după prima întrebare. Prin urmare avem amîndoi cite un smarald”. După ce întrebarea a fost rostită a doua oară, ambii înțelepți au depus cutiile lor la picioarele marelui vizir.

3) După ce în cutii au fost introduse patru smaralde, fiecare din cei patru sfetnici care le aveau au știut că mai fuseseră puse smaralde și în alte trei cutii. De aceea așteptau a treia întrebare. Dacă nici după aceasta înțelepții n-au pornit cu cutiile spre marele vizir, a însemnat că au fost puse nu trei ci patru smaralde, și după întrebarea a patra toți patru sfetnicii s-au îndreptat spre vizir cu cutiile lor cu smaralde ș.a.m.d.

Problema ne spune că ultimul sfetnic deținător de smarald a pornit cu cutia sa spre vizir după întrebarea a șaptea. Prin urmare au fost șapte sfetnici cu cite un smarald în cutie.

Una din șase

Figura nr. 5

MATEMATICĂ

Newton a trebuit să fie corectat

Fără a cunoaște încă legile vieții cerului, fără să știe cit de puternice sînt firele care leagă un asteroid pierdut în imensitatea spațiilor siderale de stelele gigantice și fiecare astru de un număr infinit de mici planete, vechii greci intuiau totuși perfecțiunea alcătuirii Cosmosului.

De altfel, acesta nici nu-și ascundea superba-i construcție. Soarele răsărea în fiecare zi din aceeași parte a unui munte și asfîntea în partea opusă, îndărătul unui golf. Cu o remarcabilă periodicitate, Luna cînd creștea ca un bob care dă în pîrg, cînd se micșora pînă lua forma de corn. Cupa Ursei Mici stătea cînd dreaptă, cînd parcă

Poșta medicului

A. G. — București : Scriitorul grec antic Menandru opina cam în felul dv.: „Dacă e să spun adevărul, căsătoria e un rău” — spunea el, având grijă să adauge: „dar un rău necesar”. Lăsând gluma la o parte, într-adevăr singurul „leac” major și eficient în situația dv. este căsătoria. Și nu numai pentru că ea creează „climatul” unei vieți sexuale ritmice, normale, ci și pentru că, sub raport etic și social, educă în om cel de-al șaselea „simț”: simțul familiei. În ce privește temerile dv., ele neavind o bază obiectivă, fiziologică, puteți fi convins că veți înfrunta „bărbătește” rigorile căsătoriei. Succes!

F. P. — Vișeu de Sus — Maramureș : Întârzierea involuntară cu care răspundem scrisorii dv. a avut credem și o latură pozitivă, în sensul că timpul a înfirmat „cancerofobia” dv. După părerea noastră, aceste tulburări de sensibilitate apărute după operația de polip al coardei vocale stângi sînt manifestări post-operatorii de distonie neurovegetativă. Vă recomandăm următoarea poziție calmantă: Rp. Bromură de stronțiu, bromură de potasiu și bromură de sodiu, câte 5 g, sirop de portocale 50 g, apă distilată 350 g. Veți face, de asemenea, badijonaie ale limbii, o dată pe zi, preferabil dimineața cu: Rp. Timol și eucaliptol câte 0,05 g, ulei de vaselină 60 g. Faradizările locale sînt un procedeu fizioterapeutic cu rezultate adeseori bune.

ANDRUHOVICI PETRE — Siret, jud. Suceava : Cardiopatia ischemică dureroasă este forma cea mai frecventă de manifestare a insuficienței coronariene. Această tulburare fiziologică se datorește în special aterosclerozei coronariene care, prin îngustarea calibrului arterelor coronare și micșorarea irigației sanguine, creează baza pentru apariția sindromului dureros de angină pectorală. După ultimele cercetări, principalul medicament în tratamentul anginei pectorale este Clofibratul (6-9 cașete pe zi) care, pe lângă acțiunea sa specifică de reducere a conținutului de grăsimi din sânge, exercită și o acțiune directă asupra crizelor anginoase, răzind-le simțitor. Alte medicamente coronaro-dilatatoare folosite în crize anginoase, pe bază de prescripție medicală, sînt: Nitroglicerina, Miofilin, Agozol, Spasmocromona, Oxiflavil etc.; 2) Tratamentul este de lungă durată, dozele și timpul fiind fixate de medicul curant.

BONDARENKO LUDMILA — București : 1) Simptomele pledează pentru un început de parodontoză, afecțiune care în ultimii ani beneficiază de un tratament complex medicamentos, chirurgical și ortopedic cu efecte curative. În cadrul Centrului de parodontologie și chirurgie stomatologică de pe linga Spitalul Bucur, bd. Mărășești nr. 92, sector 5; 2) Pentru obținerea hemostazei în gingivoragie (singerarea gingiilor), tamponări locale cu o bucată de vată mușată în sol. alcoolică de acid tricloroacetic 15 la sută.

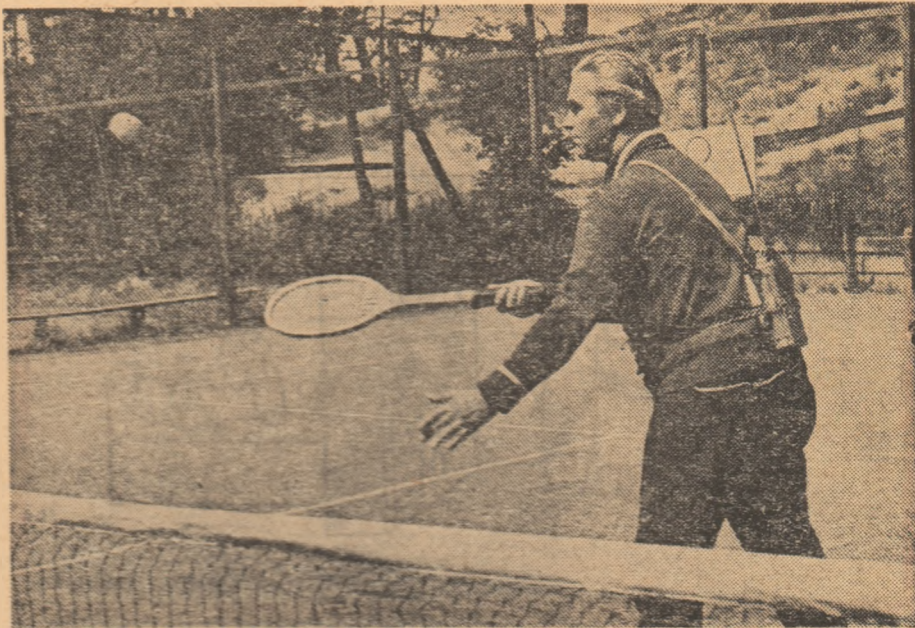
Prof. TIBUC CONSTANTIN — Buzău : În problema ce vă interesează, adresați-vă policlinicii Facultății de stomatologie din București, calea Plevnei nr. 19.

S. B. 13 — Sibiu : Vă mulțumim pentru... mulțumiri concretizate în gingașa atenție a florei prelate între filele epis-tolei dv. În ce privește eczema contractată, ea pare să fie un herpes impetiginat, adică suprainfectat cu stafilococi. Curățați cu atenție zonele atinse cu un tampon de vată mușată în soluție de Alibour sau ceai de mușetel, după care veți aplica în strat gros unguent cu aureociclină sau, eventual, Synalar N.

IUTLIANU ȘTEFAN — Arad : Informația despre pasta de dinți fluorurată în curs de realizare în industria farmaceutică românească a fost dată într-un interviu acordat ziarului „România liberă” de tov. prof. dr. docent P. Fîru de la Facultatea de Stomatologie din București.

P. B. — Corcova, jud. Mehedinți : După părerea noastră, în furunculoză nazală, tratamentul urmat a fost corect, însă vaccinoterapia trebuia prelungită o perioadă de timp după vindecarea leziunilor pentru a se preveni recăderile și recidivele. V-am sugera să încercați eventual și seroterapie (după metoda Longhin) cu ser antistafilococ încălzit la 37° și injectat subcutan sau intramuscular, în doze mari. Când apar furunculele, aplicați local tamponate cu soluție de apă de Burow și apă boricată, în părți egale, și asociați antibiotice, pe cale bucală, de preferință Cloramfenicol. Aplicațiile de pomezii cu antibiotice de tip Synalar N sau unguent cu aureociclină sînt recomandabile numai înainte de faza colectării furunculilor, altcum eficacitatea lor este îndoielnică.

Ing. BLUSTIAN MARTIN — Piatra Neamț : Vă mulțumim pentru aprecierile și încrederea pe care ni le acordați. 1) Presupunând că este vorba de prima dentiție, extracția dentară se face numai atunci cînd — cum spuneți dv. — dinții sînt „aproape să cadă”; 2) În general nu este indicată extracția unui dinte bolnav decît numai atunci cînd nu mai poate fi tratat; 3) Cauza poate fi un granulom dentar. 4) Pentru igiena gurii recomandăm, în afara binecunoscutelor paste de dinți pentru copii Irinel, următoarea apă de gură: Rp. Clorură de zinc 30 la sută 20 g, ol, menholae, salol și perhidrol, câte 2,5 g, alcool 150 g. Pt. gargarism, o linguriță la 1/2 pahar cu apă; 4) Pentru profilaxia cariei dentare la copii se pot utiliza comprimatele Fluoretten-Law (prod. Germed Veb-R.D.G.).

Aparatura biotelemetrică utilizată în Sanatoriul de cardiologie din Riga permite medicilor să urmărească inima pacienților în cursul celor mai diferite activități: sport, plimbare, baie etc. Semnalele transmise de un aparat portativ sînt înregistrate de un centru, unde medicii le interpretează pe loc și transmit la nevoie pacienților comenzi prin radio. Aparatul cîntărește numai 900 de grame.

Foto: L. Tihonov (A.P.N.)

IGIENA ALIMENTAȚIEI

Cite ouă să mîncăm?

O întrebare repetată în câteva scrisori sună cam așa: cite ouă e bine să mîncăm? Două pe zi? Cinci pe săptămîna? „Am văzut într-un film englezesc — ne scrie tov. Dumitru Popa din Birlad — un personaj care și prepara un fel de omietă cu stîmna, spîrgînd în tigaie nu mai puțin de 12 ouă (le-am și numărat!)”

Care sînt deci calitățile nutritive și „riscurile” pe care le comportă consumul excesiv de ouă?

Componentele ouăi sînt în fac extrem de prețioase atît pentru hrana copilului, cit și a omului matur. Din cele două părți componente, albușul, format din ovalbumină și apă, are aproape aceeași compoziție la toate speciile de păsări — găină, curcă, rață sau gîscă. În schimb, conținutul în lipide al gălbenușului din oul de rață (9 g grăsimi) este mai mare decît la celelalte păsări domestice (6 g grăsimi). În plus, oul de rață prezintă pericolul toxinfecției alimentare din cauza cojii sale permeabile pentru salmonelle, bacterii ce pot supraviețui chiar și după o fierbere de 11-12 minute. În felul acesta, dacă ouăle infectate sînt consumate insuficient fierte (în maioneză, salată de boeuf, cremă, înghețată, clătite, lapte de pasăre etc.) salmonellele nu sînt distruse și riscul toxinfecției este mare.

Oul este însă un aliment complet, cu o mare valoare calorică (un ou de găină are 85-95 de calorii). El conține foarte puțin glucide, dar o cantitate importantă de proteine cu mare valoare nutritivă, ca și lipide, steroli și lecitine, vitamine A și D și fosfor.

Gălbenușul — a cărui culoare specifică se datorește pigmentului de luteină pe care-l conține — este mai nutritiv decît albușul. Pentru sugari și copii mici, oul fierț timp de 3 minute, în clocot, ușurează digestia în special a albușului, substanța albuminoidă, mai greu descompusă de sucurile digestive. El este în general bine tolerat de orice organism, accidentele pe care le poate da țînind fie de proasta calitate (alterare sau infectare cu salmonelle), fie de o sensibilizare alergică la acest aliment, care se manifestă de obicei prin urticarie.

Oul este alimentul cel mai bogat în lecitine și cefaline, substanțe organice cu efecte tonifiante pentru activitatea nervoasă superioară și cu un rol important în metabolismul grăsimilor. Conținînd însă și o mare cantitate de colesterol (pînă la 2 g%, sau aproximativ 0,4 g pentru un ou), ouăle nu pot fi consumate în cantități mari de persoanele mai vîrstnice și sînt contraindicate pentru bolnavii cu hipercolesterolemie sau ateromatoză. După consumarea a două gălbenușuri pe zi s-a observat creșterea procesului de colesterol și la persoane tînere, la care nivelul acestei substanțe în sânge era în limite normale.

Oul excită secreția gastrică, ceva mai puțin însă decît preparatele din carne. Prin bogăția sa în grăsimi, gălbenușul este și un puternic excitant al motilității colecistului. De aceea, oul

este utilizat în explorarea radiologică a vezicii biliare, opacifiată prin administrarea unei substanțe de contrast. Datorită acțiunii lor colecistokinetică, ouăle sînt indicate în alimentația bolnavilor cu atonie a colecistului, dar sînt contraindicate la bolnavii cu litiază și colecistite, precum și la cei cu tulburări gastrointestinale (enterite, apendicită cronică) sau manifestări cutanate alergice (eczemă, strofulus, prurigo). Acești bolnavi pot fi desensibilizați prin administrarea de cantități mici de ou foarte bine fierț, progresiv crescînd.

Pentru sugarii rahitici, dar mai ales pentru prematurii și sugarii hrîniți artificial sau la sân, care nu se dezvoltă normal, se recomandă supă de ou: 10 g făină de griu sau porumb se fierbe în 500 ml apă; se adaugă 500 ml lapte proaspăt și 50 g zahăr; totul se fierbe din nou scurt timp, se răcește, apoi se amestecă cu un gălbenuș de ou de găină proaspăt, bătut bine.

Din cele arătate, reiese că atît exagerările alimentare ca și „ovofobia” sînt contraindicate în stabilirea rației de ouă. Datorită însușirilor lor nutritive, ouăle sînt desigur de o mare importanță în igiena alimentației și nu trebuie să lipsească din dieta copiilor și a femeilor în perioada maternității. Se recomandă chiar ca gravida să consume 4-5 ouă pe săptămîna, iar copiii, adolescenții și femeile care alăptează cite 1-2 ouă pe zi. Pentru adulții în cîmpul muncii este recomandabil ca dieta să conțină 1-2 ouă la două zile, iar pentru persoanele în vîrstă care au tendință la hipercolesterolemie consumul de ouă să fie redus la 1-2 bucăți pe săptămîna.

DORESC SĂ ȘTIU

O controversă... terapeutica

Indicîndu-mi un tratament cu tetraciclină medicul a „omis” să adauge și medicația preventivă cu iaurt sau cu Complex B. Întrebat de mine, mi-a răspuns că nu este necesar. Acest tratament nu mai este „la modă”?

D. Atanasescu — București

Mai întii este bine să lămurim cîteva noțiuni de fizioterapie a aparatului digestiv. După cum se știe, flora intestinală normală este reprezentată la adult de mai multe categorii de bacterii aerobe și anaerobe, mai numeroase fiind cele din urmă. Între aceste diferite grupe de microorganisme saprofite (deci incapabile să provoace vreo bo-

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
esculap esculap esculap est
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap escu
esculap esculap esculap esculap
esculap esculap esculap esculap
esculap esculap esculap esculap

lă), și în special între flora bacteriană numită de fermentație, acidă, și flora de putrefacție, alcalină, există un echilibru perfect, asigurînd ceea ce se numește eubacterie.

Antibioticele cu spectru larg de acțiune (în special tetraciclinele și cloramfenicolul) administrate în doze mari pe cale bucală rup uneori acest echilibru, sporind astfel virulența unor germeni intestinali în mod normal rari (cum sînt colibacilii patogeni, klebsiella, b. cianici, stafilococi patogeni, levrurile). În felul acesta se constituie o floră nouă, prin selecționarea unui număr de bacterii rezistente chiar la antibioticul respectiv și a căror multiplicare poate fi rapidă. Mecanismul acestui proces patogen se realizează prin distrugerea speciilor de bacterii intestinale producătoare de vitamine din grupul B. Or, micșorarea cantității de vitamine sintetizate în tubul digestiv poate dăuna troficității mucoasei digestive, ceea ce explică și modificările patologice ale mucoaselor în aceste cazuri (stomatite, anorectite hemoragice etc.).

Antibioticele modifică cu atît mai mult flora bacteriană intestinală cu cît durată tratamentului este mai lungă, dozele mai mari iar spectrul antibacterian al antibioticului mai larg. În această privință, tetraciclinele și cloramfenicolul sînt cele mai „agresive” antibiotice. Acțiunea lor negativă asupra florei intestinale poate fi potențată și de existența unor tulburări de secreție digestivă, carențe de enzime sau vitamine; cei mai expuși la asemenea fenomene sînt, în special, sugarii și bătrînii. Acțiunea iritantă a antibioticului, favorizînd eliberarea toxinelor florei bacteriene modificate în sens patologic, riscă să lezeze astfel mucoasa intestinală și provoacă uneori manifestări de tipul diareei și, mult mai rar din fericire, dizenterii cu stafilococi sau cu Candida albicans.

Pentru a preveni și corecta această disbacterie intestinală se recomandă administrarea pe cale bucală, o dată cu antibioticul respectiv, a unor preparate pe bază de lactobacilii (în special Lactobacillus bulgaricus) care se găsesc în cantități mari în iaurt, kefir și în laptele prins, capabili să producă în intestin mari cantități de acid lactic și vitamină B. Acestea mențin astfel o aciditate intestinală convenabilă, accelerînd totodată reconstituirea florei microbiene anaerobe. Trebuie subliniat că, în afară de reinsămîntarea intestinală cu lactobacilii, se mai administrează vitamine din complexul B care ușurează regenerarea bacililor anaerobi din flora intestinală normală și împiedică efectele distrugătoare ale tetracicline-lor.

Iaurtul și vitaminele din grupul B pot deci constitui o medicație preventivă și uneori chiar ajutătoare în cursul antibioterapiei prelungite pe cale bucală; ele trebuie luate cu regularitate ori de cîte ori se administrează și antibioticul, precum și încă cîteva zile după întreruperea tratamentului.

Faptul că uneori această medicație preventivă — cunoscută în general marului public — este „omisă” — cum ne scrie corespondentul nostru — de către medici (în țările anglo-saxone, de pildă, ea este chiar respinsă de majoritatea medicilor!) nu trebuie să devină totuși „un cap de acuzare”. Adevărul este că, pe de o parte, nu s-a făcut pînă în prezent proba obiectivă, experimentală, a acestei medicații, iar pe de altă parte, în dozele raționale utilizate în prezent, tetraciclinele, care sînt antibioticele cu spectrul cel mai larg și cele mai „învinovățite” că ar fi cauza unui dismicrobism intestinal, produc destul de rar tulburări intestinale evidente, de felul celor descrise mai sus.

Prin urmare, ambele conduite terapeutice în administrarea antibioticelor își au „adeptii” și „adversarii” lor.

INSULELE CANARE

Las Palmas — fațada și culisele

Insulele Canare, micul arhipelag din Atlantic situat în nord-vestul continentului african, este un adevărat loc de pelerinaj pentru turiștii atrași de întinsele plaje cu nisip fin din Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Puerto de Cabras, Arrecife etc.

La hotelul El Parque din Las Palmas, centrul administrativ al regiunii răsăritene a arhipelagului, un funcționar de la recepție m-a prevenit că începând de a doua zi va trebui să plătesc mult mai scump camera, întrucât afluxul de turiști făcuse să crească serios prețurile.

Las Palmas trăiește de pe urma culturii sale locale: comerț cu obiecte de artizanat, suveniruri, croaziere în insulele vecine, plimbări călare pe câmile etc. Timp de șase luni, e un târg somnolent de provincie. Dar o dată cu începerea sezonului turistic, devine un centru aglomerat și trepidant, dominat de comerț și distracții. Insulele Canare aduc un aport substanțial la industria turistică a Spaniei.

Primii spanioli au debarcat în arhipelag în secolul XV. Dar europenii știau de existența arhipelagului cu mult înainte. Navigatorii greci îl botezaseră „insulele fericite”. Platon credea că erau o rămășiță a misterioasei Atlantide, pe care zeii miniați o prăbușiseră în abisurile oceanului. Dar despre insulele Canare există o sumedenie de legende. Numele lor de acum vine de la cuvântul latin *canis*, câine. Se pare că cei dintâi navigatori europeni care au pus piciorul în arhipelag au găsit acolo foarte mulți câini. Acum, însă, în Canare simpaticele patrupeze nu sînt mai frecvente decât aiurea; cu toate acestea mai peste tot se pot vedea statui de câini.

În 1402, a debarcat în insula Lanzarote căpitanul normand Jean de Béthencourt. El a încercat să ia în stăpînire insula, dar s-a lovit de împotrivirea înverșunată a autohtonilor: guanchii. Navigatorul normand a fost urmat de conchistadorii spanioli. Lupta înegală purtată de băștinași împotriva invadatorilor a durat mult timp. Abia în 1496, au izbutit spaniolii să distrugă ultimele focare de rezistență ale guanchilor din Tenerife. Scurt timp după aceea insularii au fost aproape în întregime exterminați.

Se știe că originea guanchilor continuă să fie o enigmă pentru etnografi. Cei care i-au cunoscut i-au descris ca pe niște oameni înalți, atletici, cu pielea albă și păr roșcat. În vremea cuceririi insulelor, guanchii utilizau unelte de piatră, cultivau pămîntul și creșteau animale. Ei își mumificau morții și îi depuneau în scorburi de cōpaci. Toate activitățile economice — pescuitul, creșterea animalelor, cultivarea pămîntului — erau făcute în comun. Bărbații erau și însăși înțai, iar femeile înțreținneau culturile și treierau. Dar guanchii erau și buni constructori. Își făceau case de piatră. Ocupația lor predilectă era totuși pescuitul, avînd în vedere belșugul de pește din apele costiere. Inotătorii cei mai abili depistau, se spune, cu auzul apropierea bancurilor de pești iar alți pescuitori îi urmăreau de pe țarm. Cînd vedeau bancurile apropiindu-se, inotătorii le minau cu strigăte exterminante.

globe
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

găte puternice și lovind din palme spre coastă, unde erau așteptate de cei de pe țarm înarmați cu tot felul de ustensile sau numai cu bețe. Prada era împărțită între insularii în părți egale. Femeile însărcinate aveau dreptul la cantități duble, chiar dacă nu participau la pescuit. Guanchii consumau și crevete, tot soiul de moluște și alge marine. Acestea din urmă erau pescuite exclusiv de femei și copii.

Acum în arhipelag nu mai există guanchii de rasă pură. Puțină parte au scăpat de masacrare s-au amestecat cu noii veniți din Peninsula Iberică. Cu toate acestea, locuitorii de astăzi ai insulelor nu se socotesc spanioli.

Leon y Castilla, cea mai aglomerată stradă din Las Palmas.

— Noi sîntem canarieni, mi-au spus mîndri insularii cu care am vorbit. Avem tradițiile noastre, lumea noastră, speranțele noastre...

Am stat mai bine de o săptămînă la Las Palmas, cîtreierînd străzile mărginite de palmieri și piețele cu monumente ridicate în amintirea unor navigatori și poezii celebre. Ca orice turist care se respectă, am vizitat muzeul Cristofor Columb unde, spune legenda, celebrul navigator a petrecut cîteva zile înainte de a porni spre Lumea Nouă.

Spectacolele folclorice prezentate în piața Pueblo Canario de artiști amatori sînt pline de culoare și realmente foarte frumoase. Cîntecele și dansurile populare sînt pline de viață, antrenante.

În cursul unei plimbări prin niște străzi strîmte, sub un soare dogoritor, am ajuns în vechile cartiere ale orașului de pe versantele unor coline. Acolo nu există edificii de sticlă și beton, birouri de firme și agenții turistice prospere. Ba n-am văzut nici chiar turiști străini. La hotarul dintre cartierele vechi și noi locuiesc muncitori, meșteșugari, mici funcționari. Am stat de vorbă cu cîțiva dintre ei. Am discutat despre un meci de fotbal și lupte greco-romane, despre creșterea prețurilor la legume și banane. Muncitorii și meșteșugarii spuneau că lucrează 10—12 ore pe zi ca să-și poată întreține familia.

În portul Las Palmas, unul din cele mai importante din Atlantic, ancorează anual mai bine de 15 000 de vase, în special traulere. În porturile din Canare nu se percep taxe vamale, încît ele atrag un număr tot mai mare de nave din toată lumea. În Las Palmas și Santa Cruz de Tenerife a runcă ancora aproape toate flotilele care pescuiesc în Atlantic și își fac plinul — adică se aprovizionează cu alimente și apă potabilă — multe vase care navighează din Africa și Europa spre America. Acum, portul Las Palmas e în curs de modernizare, dar și traficul celorlalte porturi din arhipelag crește continuu. Aeroportul local e și el în curs de mîrire. Pînă la sfîrșitul anului va mai fi terminat și un alt aeroport, pe care vor putea ateriza avioane mari. Aceste măsuri sînt impuse de creșterea conti-

nuă a traficului de mărfuri și de fluxul neîntrerupt de turiști.

În regiunea nordică a celei mai mari insule din arhipelag — Grand Canaria — am văzut mari plantații de bananieri, dispuse în terase pe versantele pietroase ale munților și colinelor. Fiecare palmă de terasă era rezultatul muncii a citorva generații.

Încă de la începutul călătoriei aflasem că Insulele Canare au fost odinioară principalul furnizor de carmin.

— Într-adevăr, părinții și bunicii noștri cultivau mult cîrmîz (plantă erbacee ale cărei fructe, în formă de boabe roșii sau negre, pot servi drept colorant — N.B.), mi-a spus un țaran bătrîn din Arucas, un sat de lângă Las Palmas. Pe vremea aceea, ogoarele erau acoperite cu pinze albe pentru protejarea cîrmîzului împotriva frigului. Cînd fructele, apărate de vînt și ploaie, ajungeau la maturitate, erau culese, virite în niște saci de iută și apoi expuse la soare ca să se usuce. După care din ele se extrăgea carminul.

Acest colorant, de foarte bună calitate, era utilizat numai la vopsirea țesăturilor fine. Descoperirea anilinei a dus însă la scăderea producției de carmin.

culori aprinse. Ornamentele diferă de la o colibă la alta, iar vopselele sînt mereu proaspete, întrucît gospodinele le înnoiesc imediat ce observă că într-un locșor desenul s-a șters puțin ori s-ar putea coji.

Lipton s-a interesat mai ales de legăturile de rudenie din cadrul tribului: cum își numesc basutho unchi și mătușile, bunicii și bunicele, nepoții, de căsătorii și multe alte lucruri care unui profan i se pot părea insignifiante, dar care au o mare însemnătate pentru specialiști.

Etnograful nostru a mers astfel din colibă în colibă purtînd lungi discuții cu gazdele, spre a le risipi neîncrederea firească. Căci basutho se tot întrebau de ce îl interesează atîta pe alb viața lor.

De obicei capul familiei tăcea, trăgînd tacticos din pipă și încuviințînd sau dimpotrivă dezaprobind grav relațiile primei soții. Celelalte neveste se inghesuiau curioase lîngă intrarea în colibă, ba uneori îndrăzneau chiar să arunce o privire înăuntru. Între timp prima soție explica etnografului:

— Fiul uneia dintre soțiile mai tinere s-a născut cu patru zile înaintea fiului alteia, de aceea el îi numește pe cel al doilea „țkoli”, care la rîndul lui îi spune celui mai mare „kswana”...

Dar lucrurile nu erau de fel simple și cîteodată se încingea o discuție înflăcărată, încît uneori intervenea în sfîrșit mai marele clanului. Atunci el ieșea împreună cu Lipton și cu toate soțiile în curte și începea să urmărească cu degetul liniile desenelor care împodobeau pereții colibeii. Din cînd în cînd se sfîtuia cu prima soție și aceasta trecea și ea cu degetul peste desene. În cele din urmă capul familiei inclina aprobator din cap și, arătînd spre una din neveste, spunea:

— Băiatul ei e mai mare... Dar acum pe Lipton nu-l mai interesează problema copiilor, ci aceea a pereților, o adevărată arhivă familială, ale cărei secrete voia să le cunoască.

Mai întii gazdele nu înțelegeau ce a nume voia să afle Lipton. Apoi, înarmîndu-se cu răbdare, începeau să explice oaspetelui niște lucruri foarte limpezi pentru ele. Fiecare detaliu al ornamentelor avea semnificația lui: unul dintre ele arăta că se născuse un fiu, dintr-altul rezulta clar că era vorba de o fată, un al treilea consemna cumpărarea unei vite ș.a.m.d. În felul acesta s-a stabilit că numai membrii unei familii puteau descifra desenele de pe casa ei, în timp ce vecinii, bunăoară, nu înțelegeau nimic. Ca să nu mai vorbim de locuitorii altor sate, care nu înțelegeau o iotă din desenele copiate de Lipton de pe pereții unor colibe din așezări vecine.

Cele de mai sus s-au întîmplat la începutul secolului nostru. Comunicarea lui Lipton, publicată într-o revistă de specialitate din Africa de Sud, a trecut aproape neobservată. De atunci basutho și-au făurit o scriere proprie și au devenit chiar una din populațiile cu cel mai mare număr de știutori de carte din sudul Africii. Acum în Lesotho, statul populației basutho, toate actele sînt redactate în engleză și sîsute, încît nu mai e nevoie ca evenimentele mai importante din viața familiilor să fie înscrise pe pereții colibelor. Dar tradiția ornamentării zidurilor a rămas; numai că desenele nu se mai schimbă în funcție de evenimente și semnificația lor inițială e tot mai mult uitată.

Dacă etnograful ar izbuti să elucideze legile care guvernau alcătuirea originalelor cronici, poate că am afla despre evenimente de mult apuse, cînd în țara basutho nu exista hîrtie...

I. Buksin

S. Fan

LESOTHO

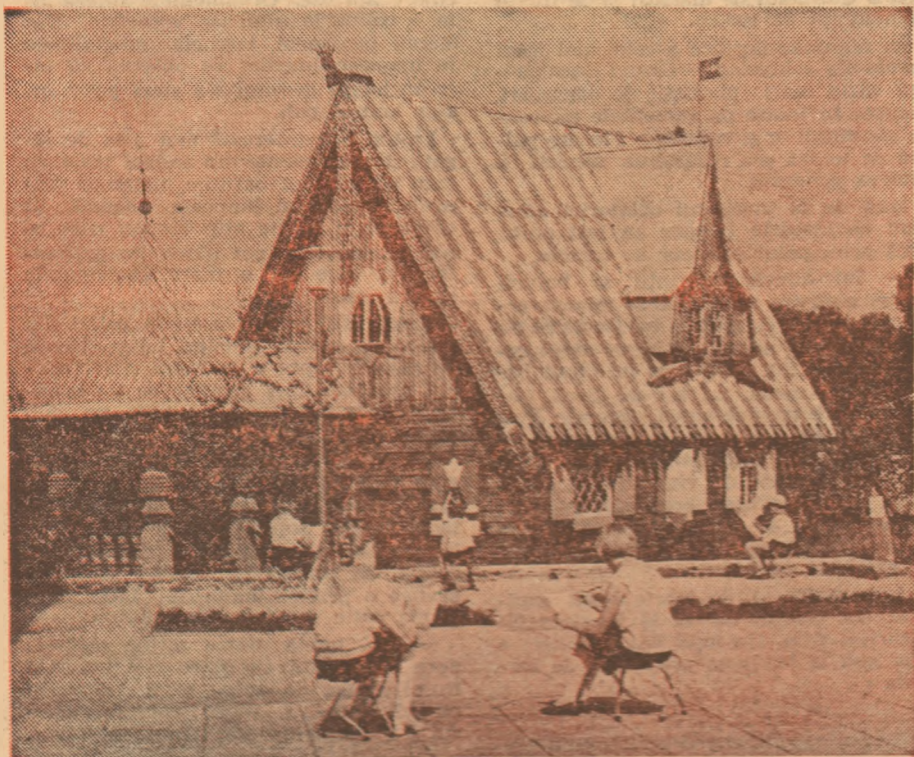
Secretele arhivelor de familie

Percy Lipton, care a studiat originea poporului basutho din sudul Africii, a fost cel dintîi european care a atras atenția asupra colibelor acestei populații și a făcut prima descriere a lor. Ceea ce nu înseamnă totuși că pînă la Lipton nimeni n-a observat caracterul ieșit din comun al caselor acestui trib. Căci colibeii basutho, care nu seamănă nici cu locuințele circulare ale zulușilor, meșterite din nuiele și frunze, nici cu casele de lut gălbui ale bechuanilor, și cu atît mai puțin cu acelea ale burilor, nu puteau fi ignorate. Chiar și numai pentru faptul că pereții sînt împodobiți cu ornamentații și vopsiți în

— Bine, dar unde ai fost joia seară?

Desen de N. Stanislavski

Orășelul de basm al pionierilor de lângă Moscova este și un bun izvor de inspirație pentru cei mai tineri pictori.

Foto: R. Denisov (APN)

DE CINCI MILENI

Aurul străveziu

Turlele, statuile, mobila și alte obiecte poleite care iau ochii nu-și datorează valoarea veșmîntului lor de aur. Din cantitatea de metal necesară pentru acoperirea unei suprafețe de 1m² (respectiv 2,45 g de aur pur) abia dacă s-ar confecționa o verighetă.

Căci aurul este un metal prețios nu numai fiindcă este rar, ci și pentru că are proprietăți ieșite din comun. Astfel, în stare pură este aproape tot atât de moale ca plumbul; prin flexibilitatea lui se situează imediat după argint, iar prin ductilitatea și maleabilitatea sa întrece absolut toate metalele. Tocmai datorită acestor calități a ajuns să îmbrace, de 5000 de ani, nenumărate opere de artă. Vechii egipteni își poleiau statuile, ușile templelor, sarcophagele și chiar mumiile. Prima reprezentare cunoscută a unui meșter făurar de foițe de aur datează de prin anul 2500 î.e.n. Și curios, de atunci și până astăzi în această meserie nu s-a schimbat aproape nimic.

Pină să se transforme în foițe despre care ne întrebăm cum de mai sînt vizibile, căci grosimea lor este egală cu abia a zecea mîia parte dintr-un milimetru, aurul străbate un drum destul de lung și anevoios. După ce a fost turnat în bare este bătut cu un ciocan de fier și tras printr-un laminor, pentru ca să se transforme într-o bandă de 0,02 mm grosime. Banda este tăiată în pătrate mici și 380 de pătrate sînt introduse într-o primă formă, așa-numitul teasc. Forma este plasată sub un ciocan cu arc, care bate în plăcuțele de aur pînă cînd ajung să aibă o suprafață de 130x130 mm și o grosime de 0,005 mm. După ce au fost tăiate în patru, plăcuțele sînt așezate într-o a doua formă: o foiță de aur, o foiță de pergament special tratat, iar o foiță de aur ș.a.m.d. pînă la 1500 foițe de aur. Urmează un nou popas sub ciocan după care suprafața atinge iar 130x130 mm, dar grosimea coboară la

0,001 mm. După o nouă împărțire în sferturi, foițele sînt înmînate meșterului făurar în pachete de cîte 1440 bucăți.

De-abia acum începe de fapt prelucrarea fină, despre care se spune că a rămas aceeași de cinci milenii. Forma meșterului este tot atât de prețioasă ca materialul prelucrat în ea. Se compune din 1700 de foițe confecționate din epiderma apendicelui de bou și rezistă aproximativ 6 ani. Cu un clește de lemn meșterul așează în formă cîte o foiță de aur între două foițe de piele. Pentru ca foițele să nu alunece una pe alta și pe piatra de granit șlefuit pe care sînt bătute, pachetul este „legat” cu două benzi de piele de vițel petrecute în cruce. După ce a terminat aceste operații, meșterul începe să bată stiva de foițe cu un ciocan de fier de 7 kg. Fiecare lovitură trebuie calculată perfect, pentru a întinde uniform foițele gingașe pentru a nu le rupe și pentru a evita o deteriorare a formei. Ritmul ideal este de 360 de bătăi în 5 minute. După 150 de minute foițele ating finețea dorită: ținute în dreptul luminii apar străvezii și au o strălucire verzuie.

Și totuși, ceva s-a schimbat de cîteva ani încoace. Materialul plastic a luat locul pielei. Chimia înlocuiește ușor și cu succes cei 380 de boi care furnizau materialul necesar pentru confecționarea unei singure forme. Dar toate încercările de a mecaniza munca meșterilor făurari au dat greș, căci nici o mașină nu simte în virful degetelor dacă bătăile ciocanului sînt bine țintite și dozate, dacă foițele de aur reacționează cum trebuie...

MORAVURI

Și mărgelele pot vorbi

Zulușii se bucură de multă vreme și pe bună dreptate de faima unor oameni mindri, curajoși. Faimă vrednică de invidiat, desigur, dar care uneori obligă mult. Căci există în viață momente cînd trebuie să-ți recunoști slăbiciunea. Momente în care chiar cei mai mindri și mai temerari bărbați își pierd graul...

Din fericire, însă, zulușii sînt și ingenuși. Cînd simt că nu mai pot scoate o vorbă, recurg la un alt limbaj, foarte elocvent, acela al mărgelilor. Odinioară, mărgelile erau confecționate din os, semințe și lemn de esențe aromate, scoici, coajă de ou, platră, lut, fildes, aramă și, în sfîrșit, aur. Acum, însă, ei se mulțumesc de cele mai multe ori cu mărgelile de sticlă.

Limbajul mărgelilor are un alfabet al lui, un alfabet colorat. Albul semnifică, ca și în Europa, puritatea; de aceea e culoarea iubirii. Rozul e o aluzie la sărăcia stăpînului podoabel (încît e folosit foarte rar, căci nimănui nu-i place să-și facă publică condiția precară). Negrul evocă un suflet chinuit de tristețe, o anume dezamăgire și mus-

trări de conștiință pricinuite de un celibat prelungit. Problema culorilor de bază este astfel mai mult sau mai puțin simplă. Numai că alfabetul mărgelilor presupune neapărat și priceperea de a utiliza semitonuri; schimbînd tonalitatea aceleiași culori, se poate modifica tot sensul unei fraze.

Un cititor neîncercător s-ar putea îndoi de faptul că un asemenea limbaj e destul de elocvent spre a exprima stări sufletești sau relații umane complexe. Și totuși așa e.

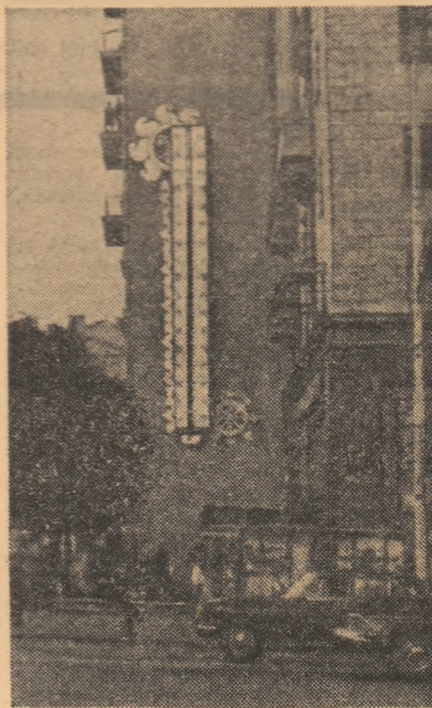
Să ne imaginăm de pildă, că un tînăr zulus merge prin sat. E un băiat înalt, frumos, cu pielea strălucitoare și mușchi puternici. Pe piept poartă o podoabă modestă, delicată, din mărgelile albe, cu o mărgelușă neagră în mijloc. Dacă întimplător întilnește în cale o fată, aceasta își lasă capul în jos și fuge glont spre casă. Căci i-a citit limpede mesajul care a tulburat-o: „Nu mai pot să aștept. Mei bine să plec de aici, să zbor, cum zboară păsările libere ale cerului!”

Uneori, însă, pot fi întilniți pe ulițele satelor și tineri acoperiți aproape din cap pînă în picioare cu mesaje de dragoste. Fiecare din ele are o altă semnificație: unul e o propunere ademenitoare, altul un jurămint, un al treilea declarația unor sentimente gingașe. Și nimeni nu trebuie să încerce să dea acestor mesaje o unică adresă, dat fiind că purtătorii lor sînt niște Don Juanii.

UF, CĂLDURILE !!!

Valori excepționale pe un termometru ieșit din comun

Vara aceasta a fost, cum am putut constata, neobișnuit de călduroasă. Fierbe, nu pentru tot globul, dar în orice caz pentru foarte multe țări. La Mosco-

Termometrul gigant de pe strada Gorki

va, de pildă, unde în iunie temperaturile de peste 25 de grade nu dăinuie mai mult de 2-3 zile, anul acesta au persistat mult mai mult. Iar temperaturi atât de mari în luna iulie au mai fost consemnate în capitala sovietică în ultimele două decenii numai de două ori: în 1885 și 1960. În India termometrele au urcat pînă la 44-46 de grade. Perioada musonilor a intrziat din această pricină cu o lună. La țărîmul mării Barents și Norvegiei, deci în bazinul arctic, s-au înregistrat 25 de grade... la umbră.

Cum se explică acest val de căldură? S-au întrebat, pe bună dreptate, toți cei care nu s-au putut refugia spre răcoarea munților. Meteorologul sovietic N. Lazareva arăta într-un recent articol că în prima jumătate a lunii iunie deasupra părții vestice a Europei, deasupra Scandinaviei, a unor zone din partea europeană a U.R.S.S., a Uralului și Siberiei apusene s-a înregistrat o presiune înaltă care a cuprins întreaga troposferă pînă la circa 10-12 kilometri. În același timp, curenții de aer fierbinte și uscat au început să pătrundă din Kazahstanul de vest și Asia Centrală în zonele centrale și nordice ale U.R.S.S. Curenții de aer care aduceau prospeți-

„... varia
ia varia varia v.
a varia varia varia v.
varia varia varia varia v.
aria varia varia varia var
a varia varia varia varia v.
varia varia varia varia varia
ia varia varia varia varia ve
varia varia varia varia varia

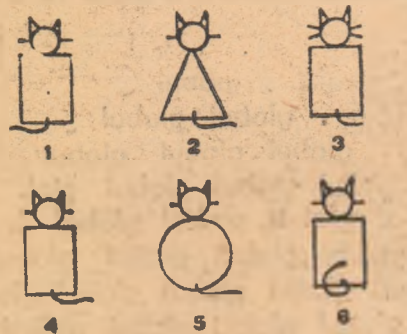
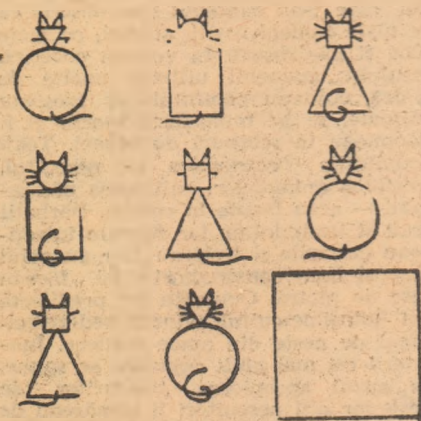
mea Atlanticului s-au întilnit la un moment dat cu zidul de netrecut al anticlonului care se înalță pînă la altitudinea de 16 kilometri. În felul acesta, în zonele amintite s-a menținut permanent o masă de aer fierbinte. Astfel de procese atmosferice sînt în general rare, a conchis meteorologul amintit.

La Moscova valorile neobișnuite ale valului de căldură din iunie-iulie sfi-dau, parcă, trecătorii de pe clădirea Telegrafului central aflat pe strada Gorki. Într-adevăr acolo a fost recent instalat un termometru de proporții impunătoare ale căruia valori sînt vizibile pînă la cîteva zeci de metri. Nu este de fapt un termometru propriu-zis, ci numai o scală de termometru care reproduce indicațiile transmise de un aparat autentic. Pe această scală cu 80 de diviziuni — de la plus 40 de grade la minus 40 de grade — fiecare diviziune este luminată de cîte două becuri electrice de 25 wați.

PENTRU CLIPELE DE RĂGAZ

Cine poate, răspunde!

1) Care pisică — dintre cele numerotate de la 1 pînă la 6 — intră în spațiul rămas gol?

Răspuns: Pisica nr. 4. Fiecare rînd conține pisici avînd forme diferite ale corpului, poziții diferite ale cozii și unul, două sau trei fire de mustăți.

2) Care sînt cele două numere următoare?

6 9 18 21 42 45 — —

Răspuns: 90 și 93. Seria se compune alternativ din numere cărora li se adaugă 3 sau sînt înmulțite cu 2. De pildă: 6+3=9; 9x2=18; 18+3=21 etc.

— La ce te uieți așa admirativ?
— La un Rembrandt!

CASA PRIETENIEI ROMÂNNO-SOVIETICE — BUCUREȘTI

PROGRAMUL MANIFESTĂRILOR în perioada 11—17 august 1972

Vineri 11 august, ora 19: În lumina Documentelor Conferinței Naționale a P.C.R. În dezbateri: „Orientarea investițiilor pentru utilizarea tehnică a producției”. Va vorbi dr. Ion Ciolan, vicepreședinte al Băncii de investiții. „Raportul nivel tehnic — calitatea producției”. Va vorbi Ion Dogaru, director general în Inspectoratul general de stat pentru controlul calității produselor. „Creșterea productivității, factor de prim ordin al progresului societății”. Va vorbi Fănel Marin Popovici, director adjunct în Ministerul Finanțelor. Urmează filmul documentar „În țara Severinului” și un film artistic.

Sâmbătă 12 august, ora 19: Seară de evocări. „Insurecția din august — vitejie și eroism”. Vor vorbi: general locotenent în rezervă Emilian Ionescu, colonel dr. Dumitru Tuțu, cercetător științific principal la Institutul de studii istorice și social politice de pe lângă C.C. al P.C.R. Urmează filmul documentar „Poveste de toamnă” și un film artistic.

Luni 14 august, ora 19: Rubrica „Incursiuni în universul medicinei”. În dezbateri: „Microbiologia în sprijinul sănătății publice”. Va vorbi prof. univ. dr. Vlad Bilbie, director al Institutului de microbiologie, parazitologie și epidemiologie „Dr. Ion Cantacuzino”. „Mijloace moderne de investigație și diagnostic”. Va vorbi dr. Marcela Zamfirescu Gheorghiu, director adjunct al Institutului de medicină internă. „Orientări actuale în cardiologie”. Va vorbi dr. docent Vintilă Mihăilescu. Urmează filmul documentar „Cu mâinile noastre” și un film artistic.

Mărti 15 august, ora 19: Ciclul „Univers artistic contemporan”. În dezbateri: „Fundamentele sociale ale muzicii”. Va vorbi dr. Vasile Tomescu, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice, secretar al Uniunii Compozitorilor. „Muzica în spațiul spiritual”. Va vorbi Clemana Liliana Firca, muzicolog. „Publicul și muzica”. Va vorbi Petre Codreanu, critic muzical. Urmează un concert prezentat de Filarmonica de Stat George Enescu și un film artistic.

Miercuri 16 august, ora 19: În lumina Documentelor Conferinței Naționale a P.C.R. Colocviu economic: „O hotărâre unanimă, un obiectiv comun — cincinalul înainte de termen”. Participă: Ștefan Costăchescu, judecător la Tribunalul Suprem, Romeo Costea, director adjunct în Direcția centrală de statistică, Vasile Anghel, membru în Biroul executiv al Consiliului Municipal al sindicatelor București. Discuția va fi condusă de Aurel Verniceanu, redactor, șef de secție la revista „Probleme economice”. Urmează filmul documentar „Orizont științific” și un film artistic.

Joi 17 august, ora 19: Ciclul „Trasee industriale sovietice”. Conferința: „Potențialul economic al Asiei centrale sovietice”. Va vorbi Deică Petre, cercetător științific la Institutul de geografie al Academiei R. S. România. Urmează filmul documentar „Forum” și un film artistic.

Manifestările au loc în Grădina de vară a Casei prieteniei româno-sovietice din str. Bătușei nr. 14.
În caz de timp nefavorabil manifestările se amână.

*Cine poartă
ochelari de soare
vede cit doi!*

Protejați-vă ochii, ocrotiți-vă vederea sub pavăza ochelarilor de soare cu ramă din celuloid și lentile din sticlă fumurie sau de alte culori odihnitoare.

- Pe stradă
- La munte
- La mare, pe plajă

ochelarii de soare țin piept luminii excesive, obositoare, dăunătoare ochilor.

- Turiști
- Șoferi
- Motocicliști
- Bicicliști
- Pietoni

ochelarii de soare cu ramă din celuloid și lentile din sticlă fumurie sau de alte culori adecvate sînt un prieten devotat, prețios ca însăși lumina ochilor pe care o apără.

Prețul de vânzare: între 37 și 65 lei buc.

ASIGURAREA DE ACCIDENTE CORPORALE

Se încheie de persoane în vîrstă de la 16 la 70 de ani (elevii școlilor profesionale, care realizează venituri proprii în practică, se primesc în asigurare de la vîrsta de 14 ani).

pe durata de 1—5 ani, primele de asigurare fiind convenabile.

Asigurarea se poate încheia pentru sume asigurate fixe (10 000 de lei pentru caz de invaliditate permanentă totală și 5 000 de lei pentru caz de deces sau pentru dublul sau triplul acestor sume), pe durata de la 3 luni în sus.

Primele de asigurare variază — în funcție de categoria tarifară de asigurare a asiguratului în activitatea sa profesională (categorie tarifară care reflectă gradul de pericolitate al indeletnicirii asiguratului) — conform tabelului de mai jos:

Categoria tarifară	Prima de asigurare	Durata asigurării
I.	12 lei	6 luni
II.	12 lei	3 luni
III.	15 lei	3 luni
IV.	27 lei	3 luni

Accidentele cuprinse în asigurare sînt următoarele evenimente subite provenite din afară și fără voința asiguratului: explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, atacul din partea unei persoane sau a unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, degerarea, inecul, intoxicarea subită, asfixierea din cauze subite, accidentele intimplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport, urmările imediate (deces sau invaliditate permanentă) ale efortului fizic excesiv și subit determinat de forță majoră în timpul producției etc.

Pentru încheierea asigurării, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din întreprinderi, organizații economice și instituții, agenților și inspectorilor de asigurare sau — direct — oricărei unități teritoriale ADAS.

Asigurarea se poate încheia și pentru sume asigurate convenite asupra cărora s-a căzut de acord cu ADAS.

**COOPERATIVA „ELECTROMETALICĂ”
PLOIEȘTI**

Str. 23 August nr. 348

telefon 21 374

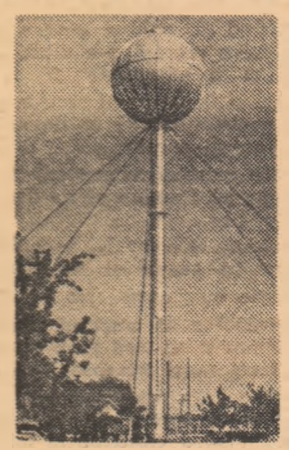
PRODUCE ȘI LIVREAZĂ

- Cricuri hidraulice pentru ridicat autoturisme tip A și B de 3 to și 10 tof.
- Cricuri hidraulice tip „Crocodil” de 0,5—1 și 4 tof.
- Macara portabilă de 0,3 și 1 tof.
- Ridicator hidraulic pentru butoaie 0,5 tof.
- Platformă hidraulică de 0,4 to.
- Mașini de spălat tip industrial de 20 și 40 kg
- Storcător centrifugal — tip industrial
- Rampe metalice de 7 și 14 to, pentru spălat automobile
- Barăci din tablă ondulată 30 × 10 × 4 m
- Dulapuri metalice tip vestiar și arhivă
- Prese pentru lipit talpa la încălțăminte
- Căști coafură tip „Zefir”
- Aparatură pentru pulverizat lacuri și vopsele
- Motoare monofazice de 0,4 kW
- Pompe pentru introduc valvolina în cutia de viteze
- Căști antifon
- Aparatură reanimare

**UZINA DE FABRICAȚII
REPARAȚII ȘI MONTAJ
PENTRU AGRICULTURĂ
GALAȚI**

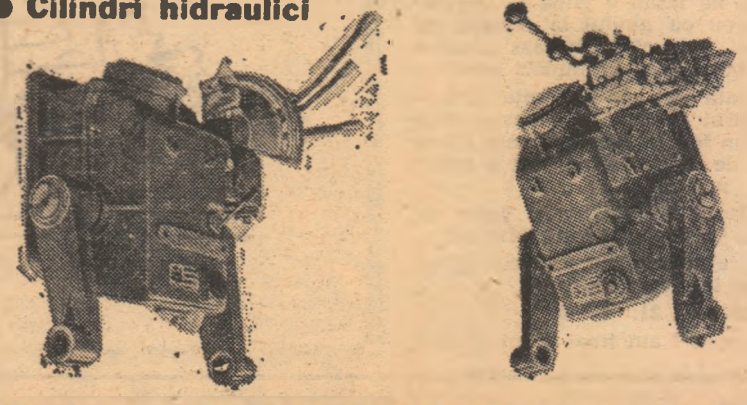
Bd G Coșbuc Nr 256

Telefon 15830—15831

EXECUTĂ:

- Scaun hidropneumatic
- Mașina de punctat electrică
- Ridicator hidraulic monobloc în două variante
- Diverse piese de schimb pentru tractoare și mașini agricole
- Barcă cu cositoare subacvatică
- Hidrosfere 60 m. c. — 100 m. c. — 150 m. c.
- Cilindri hidraulici

Fotografii se amuză

Ura! Dau ora exactă!

Numere câștigătoare

Eram cu toții adunați în jurul mesei. Hotărisem să jucăm niște numere la „Loto”, dar să și câștigăm.

— Eu zic că decît să pierdem timpul fără rost, alegînd numere la întimplare, mai bine să le alegem pe baza unor întîmplări reale, a fost de părere tata.

— Fiecare om are un număr secret, a zis și soră-mea, Liuda.

— Bine. Atunci să începem chiar cu tine. Vrei să-mi spui la ce oră te-ai întors ieri noapte acasă? — s-a informat tata, fixînd-o cu privirea prin ochelarii lui de distanță.

— Eu? a căzut pe gânduri Liuda. Păi... la unu.

Eram singurul care știam că nu era adevărat, dar din solidaritate frățească am tăcut.

— Așa-a, a făcut tata. Primul număr este va să zică 1! Iar dumneata, tinere, mi s-a adresat el mie, ce rest i-ai adus ieri mamei?

— A-ă-ă, am chibzuit de data asta eu, două ruble și cincizeci de copeici.

— Bun, cel de-al doilea număr e 25. Porumbița mea, tu cu ce cifră contribuiești? a întreat-o apoi pe mama.

— Cu una care pe mine mă întristează — vîrsta. Dragule, pune 47.

Schițînd un zîmbet gingaș, tanti Marusea, sora mamei, s-a uitat la unchiul Senia și a oftat:

— Eu și Senicika al meu am îmărțit greu vîștii timp de 23 de ani. Vă dăruim acest număr.

— Nu primim daruri colective. L-am notat pe 23. Semion să ne dea numărul lui.

Unchiul Senia a început să se foiască în scaun și să geamă:

— Știu eu... care... zic... poate...

Adevărul e că unchiul nostru e un om domol și se lasă greu cu răspunsurile, încît tanti Marusea l-a sărit în ajutor:

— Fiindcă avem doi copii, să punem cifra 2. Asta-i contribuția lui.

— S-a făcut, a fost de acord tata. În sfîrșit, acum e rîndul meu. Ce cifră să dau eu?

— Ce primă ai luat marțea trecută? s-a interesat mama cu un aer insinuant.

— Cine? Eu? a întreat tata, căzînd brusc pe gânduri. A-ă-ă... Dar ce tu ai uitat?

Și a trecut el pe poziția de atacant:

— Muncesc ca un rob, și tu nu poți să-ți mîntie atîta lucru... 35 de ruble.

— Da, da. Ai dreptate, a rostit repede mama. Încercuiește-l pe 35.

După asta au urmat zece zile de așteptare. Zile grele cînd speranța și îndoiala nu ne lăsau o clipă de liniște; eram mereu cu gîndul la cîștigul cel mare. Mai ales că numerele fuseseră alese pe baza unor întîmplări reale.

— De data asta, ne-a anunțat tata — cum a intrat pe ușă, în a unsprezecea zi — pe un ton în care speranța fusese înlocuită de deziluzie, norocul a trecut pe lângă noi!

— Ei, lasă. Trecem noi și peste necazul ăsta! a filozofat tanti Marusea.

— Dar ce numere au ieșit cîștigătoare? m-am interesat totuși eu.

— 3, 35, 49, 21, 4, 45.

— 3 ai spus? am țipat și am și sărit

din scaunul din care priveam la televizor. Vezi Liuda, dacă ai fi spus adevărul, că ai venit acasă la 3 dimineața, nu la 1 noaptea, tot ne-ar fi ieșit un număr.

— Dacă așa stau lucrurile, a observat atunci brusc mama, înseamnă că dacă și tu ai fi spus că restul trebuia să fie de 3 ruble și 50 de copeici, am fi avut două numere câștigătoare.

Fără să preget o clipă, am contra-atacat.

— Mata spui că ai 47 de ani, dar numărul de la Loto indică 49. Cum explici asta?

— Într-adevăr, dragul mamei. Am doi ani mai mult, dar cînd funcționara de la miliție mi-a completat actul de identitate a făcut o mică greșală — de doi ani în minus; n-am vrut s-o necăjesc, spunîndu-i adevărul, fiindcă ar fi însemnat ca toată lumea să afle că a stricat un buletin.

— Da, dragă mea, tu ai fost totdeauna o femeie de treabă, a lăudat-o tata. Spre deosebire de soră-ta Maria. Dacă nu mă înșel, într-o bună zi l-a lăsat pe unchiul Senia și a plecat la Suhumi cu un solist vocal din ansamblul „Suluguni”. A rămas acolo doi ani, după care s-a răzgîndit și s-a întors în sinul familiei. Incît, dacă scădem doi ani din stagiul căsniciei ei, avem alt număr câștigător — 21.

— Așa-i, a ris cu poftă tanti Marusea, amintindu-și de un cîntecel vesel interpretat odinioară de ansamblul „Suluguni”.

— Ia să aud, care e următorul număr câștigător? a vrut să știe mama.

— 45, a informat-o tata.

— Da? Atunci, ce-ai făcut cu 10 ruble pe care le-ai sustras din primă?

— Ce socoteli meschine! a încercat să ocolească tata răspunsul. Mai întîi, prima e o răsplată morală — și nu una bănească. Altceva aș vrea să știu eu. Senia are doi copii — iar cifra cîștigătoare e — 4.

— Asta nu te privește pe tine, ci pe Marusea, i-a rețezat sec mama.

Tanti Marusea s-a făcut, însă, dintr-o dată albă ca varul la față și s-a apropiat de telefon.

— Senia, a chemat ea cu o voce sfîșnuită,

gietoare, nu mai înțeleg nimic... Trebuie să lămurim ceva... Într-o secundă sînt acasă.

★

Acum participăm la fiecare tragere Loto. Dar fiecare își completează singur biletul.

În felul acesta, liniștea noastră nu mai e tulburată de nimic.

M. Vilenski

Cincizeci de trandafiri...

Citesc foarte rar rubrica „Mica publicitate”; de astă dată, însă, privirea mi-a căzut întîmplător pe un anunț de căsătorie și am citit că:

„Tinără, prezentabilă, cu un trecut ireproșabil, cu casă și mașină, dorește să facă cunoștința unui tînăr frumos, modest și cu calități intelectuale deosebite pentru a întemeia un cămin. Răspundeți sub „Cincizeci de trandafiri roșii”.

Hm... Hm... Era un anunț interesant. Nu sînt frumos ca un artist de cinema, dar pentru un soț sînt acceptabil. Apoi sînt, incontestabil, modest. Și cum n-aș fi: cine trăiește numai dintr-o bursă de student nici nu poate fi altfel.

Mai greu mi-a fost să hotărîsc dacă am „calități intelectuale deosebite”, fiindcă nu înțelesesem prea bine sensul celei de-a treia însușiri a eventualului soț. Și în fond, cine poate fi sigur că are așa ceva...

Oricum, a doua zi dimineața m-am dus personal la redacția ziarului și am predat răspunsul. În locul semnăturii am scris: „Cincizeci de trandafiri roșii”.

În răspuns mi-am descris viața; am amintit că sînt un tînăr bun, cinstit și modest, a cărui stea norocoasă începea, în sfîrșit, să strălucească.

Apoi am arătat că acest tînăr dorește o iubire mare, mistuitoare și că așteaptă cu înfrigurare hotărîrea celei care putea decide de fericirea lui.

Iar la sfîrșit am adăugat un P.S., care mi s-a părut ingenios: „Sărut de cincizeci de ori cei 50 de trandafiri roșii”. Am dat adresa căminului unde stau și am vîrît în plic și o fotografie de pe vremea cînd eram la mama acasă.

Patru zile am stat ca pe ghimpi, așteptînd răspunsul. În cele din urmă l-am primit. Cu mîini tremurînde am desfăcut plicul și am citit:

„Dragă prietene necunoscut! Din toate scrisorile primite în urma anunțului dat, am ales-o pe a ta. Cred că nu m-am înșelat în alegerea făcută. Număr cu nerăbdare zilele care au rămas pînă la prima noastră întîlnire. Te rog să vii duminică, la ora 22, la restaurantul „Lebăda albă”. Ca să te pot recunoaște să-ți în mină un trandafir roșu — floarea mea preferată. Iar eu am să stau la o masă, avînd în față o mare hartă geografică”.

Duminică, mi-am pus cel mai elegant costum, m-am ras în așa fel încît cred că am răzuit cel puțin trei milimetri de piele și m-am dus la întîlnire.

Restaurantul „Lebăda albă” nu era departe de căminul unde locuim. Problema era unde să găsesc la ora aceea trandafiri roșii?

În drum mi-am amintit că lângă restaurantul „Lebăda albă” este o florărie mică.

Vinzătoarea, o femeie bătrînă, cu un nas mare cît o pătlăgică, mi-a spus:

— Aștia sînt ultimii trandafiri roșii. Vedeți. În sezonul ăsta sînt încă o raritate și costă scump.

• umor •

Ur umor umor u,

r umor umor umor u,

umor umor umor umor u,

ior umor umor umor u,

umor umor umor umor u,

nor umor umor umor umor u,

r umor umor umor umor u,

mor umor umor umor umor u,

— N-are importanță! Ii iau pe toți trei, i-am replicat repede babei, bucuros că nu plecam cu mina goală.

Fix la ora zece am intrat în restaurantul „Lebăda albă”. Dar am înghețat. Restaurantul era plin de tineri frumoși, proaspăt bărbierii, în costume elegante de seară, și fiecare avea în mină un trandafir roșu, doi, iar unii chiar trei. Am ocolit cu privirea toată sala, dar la nici o masă n-am zărit vre-o fată; nici frumoasă, nici urită și care să aibă în față ei o hartă geografică.

Nu știu cînd și cum am ieșit din restaurant. Știu numai că, trecînd din nou pe lângă florărie, privirea mi-a alunecat înăuntru și am zărit iar vinzătoarea bătrînă, cu nasul mare, care șoptea ceva din buze, minuind repede bilele unui abac. Lîngă ea, pe tejghea, se lăfăia o hartă mare.

Bora Savici

Un Martini

A intrat foarte grăbit, s-a așezat numaidecît pe un scaun la bar și a cerut un Martini sec.

— Dar nu uitați să adăugați și o măsline — i-a cerut barmanului.

— Prea bine — a încuviințat politicoș barmanul și i-a pus în față un pahar aburit.

Cliantul a luat lingurița, a scos măsline, a așezat-o cu multă grijă pe o hîrtie curată și, cu o evidentă plăcere, a sorbit conținutul paharului.

— Încă unul — a cerut apoi — dar, vă rog, neapărat cu o măsline.

— Nu-i nevoie să-mi amintiți mereu de măsline, i-a replicat însă de data asta puțin jignit barmanul. Doar știu și eu să prepar un Martini.

— Atunci, cu atît mai bine — s-a bucurat clientul și, după ce a scos cu aceeași migală măsline din pahar și a așezat-o lîngă cealaltă, a dat paharul peste cap. După care a cerut iar:

— Încă unul!

...După ce l-a sfîrșit și pe al zecelea, a privit cu ochii tulburi la barman, a icnit, s-a clătînat ca o frunză bătută de vînt și a bolborosit:

— Și acum să-ți plă-plă-tesc.

Și, în același timp, după multe încercări neizbutite, a răsucit dintr-o foaie de hîrtie un cîrnet, pe care l-a umplut cu măsline și l-a vîrît în buzunar.

— Nevastă-mea... — i-a explicat apoi barmanului — nevastă-mea, mă-nțelegi, m-a trimis să-i cumpăr... mă înțelegi, m-a trimis să cumpăr 100 de grame de măsline. Și vezi, hîc, eu nu-i ies, ies, niciodată din cuvînt!

(Din „Krokodil”)

